

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY BA O'RTA MAXSUS TA'LIM
BAZIRLIGI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH
VAZIRLIGI
ABU ALI IBN SINO NOMIDAGI BUXORO DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI
"UMUMIY XIRURGIYA " KAFEDRASI**

O'quv bo'limi tomonidan
ro'yxatga olindi №--
« _____ » _____ 2020 y

«TASDIQLAYMAN»
O'quv va tarbiyaviy ishlar prorektori
dots _____ G.J.Jarilkasinova
« _____ » _____ 2020 y

**STOMATOLOGIYA fakulteti 4- kurs
talabalari uchun
"SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM" FANIDAN
ishchi dastur
(2020-2021 o'quv yili)**

Ta'lim yo'nalishi

Bilim sohasi:	500000	– Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	510000	– Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi:	5510400	–stomatologiya

Ishch dastur "Umumiy xirurgiya " kafedrasida tuzildi.

Mashg'ulotlar va nazorat tarkibi

Ma'ruza	12s
Amaliy mashg'ulot	6s
Klinik amaliyot	18s
Mustaqil ish	25s
Jami	61s

BUXORO -2020 y

Fan dasturi, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2016__yil “_6_”_04_dagi “_137_” – sonli buyrug'ining _____ - ilovasi bilan fan dasturi tasdiqlangan.

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv - uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2018__yil “_18_” dagi “_4_”-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
Mehmanov Sh.R TDSI Xirurgiya va harbiy dala jarrohligi kafedrasi dotsenti, t.f.d.
Fan dasturi Toshkent davlat stomatologiya institutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar: Buxoro Davlat Tibbiyot instituti

“Umumiy xirurgiya va travmatologiya ” kafedrasi

- 1) kafedra professori t.f.d. B.B.Safoev
- 2) kafedra assistenti Phd. Raximov.A.Ya
- 3) assistent M.S.Sharopova
- 4) katta o'qituvchi A.E.Ro'ziev.

Taqrizchilar:

1. Teshaev Sh. J -Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Odam anatomiyasi va OXTA” kafedrasi professori
2. Mirxodjayev I.A.- Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Fakultet va gospital xirurgiya” kafedrasi,Dosenti t.f.n

Yig'ilish bayoni : № _____ 2020 y.

Kafedra mudiri : _____ O.M. Qurbonov.

Fakultet kengash rahbari tomonidan

tasdiqlandi: _____ 2020 yil.

Fakultet uslubiy kengash raisi : _____ B.B.Safoev.

Markaziy O'quv- uslubiy

kengashda tasdiqlandi: № _____ 2020 yil

O'quv bo'limi uslubchisi:Jumaeva Sh.B. _____ 2020 yil

I. ANNOTASIYA

“Xirurgik kasalliklar” fanidan o’quv-uslubiy majmua klinik fanlar bloki turkumiga kiradi, davlat ta’lim standartlari va namunaviy o’quv dasturi asosida tuzilgan.

O’quv-uslubiy majmua Buxoro davlat tibbiyot instituti Ijtimoiy fanlar kafedrasida tayyorlangan bo’lib, talabalarga ma’ruza va amaliy mashg’ulotlarni mustaqil o’rganishlarida yordam beradi. O’quv-uslubiy majmua “Xirurgik kasalliklar” fani bo’yicha bakalavriat bosqichi talabalari, klinik ordinatura, magistr, tadqiqotchilar uchun mo’ljallangan.

O’quv-uslubiy majmuada fan bo’yicha namunaviy dastur, ishchi dastur, reyting nizomi, mustaqil ishlar nizomi, ta’lim texnologiyasi, qo’shicha va tushuntiruvchi matnlar, glossariy, mundarija berilgan.

O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Kadrlar tayyorlash milliy dasturining asosiy maqsadlaridan biri tibbiyotda har tomonlama kamol topgan yuksak ma'naviyatli shaxsni ma'naviyatli shaxsni tarbiyalab yetishtirish, uning ilmiy dunyoqarashini shakllantirishdir.

Jarrohlik kasalliklari, shoshilinch tez tibbiy yordam, neyroxirurgiya fani dasturining maqsadi jarrohlik kasalliklari, tez tibbiy yordam, neyroxirurgiyaga tegishlim kasalliklar, jarohatlar va shikastlanishlar haqida ma'lumot berib, talabani nazariy ma'lumotidan boshlang'ich amaliy ko'nikmalarni fantonlarda, bemorlarda bajarishga o'rgatib va orttirilgan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan mustaqil ravishda bemorlarni tashxislash va qabul qilishga zamin yaratib beradi.

Talaba gorizontal va vertikal integratsiya jarayonlarida olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik uyg'unlashtirib, yetuk, jahonda raqobatdosh, bu talabada klinik fikr yuritishni rivojlanishini ta'minlaydi. Normal fiziologiya, patologik fiziologiya, patologik anatomiya, operativ xirurgiya fanlarida esa a'zolarning tuzilishi va vazifasini turli holatlarda o'zgarishi o'rganiladi. Klinik fanlarning talablaridan kelib chiqqan holda jarrohlik kasalliklari, shoshilinch tez tibbiy yordam, neyroxirurgiya fanini o'rganishda ularning talablariga alohida e'tibor beriladi.

II. O'quv fanining maqsadi va vazifalari

Fanni o'qitishdan maqsad – zamonaviy texnologiyalarni o'qish jarayoniga jalb qilib, olgan nazariy ma'lumotidan boshlang'ich amaliy ko'nikmalarni hosil qilish, jarrohlik kasalliklari, shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish va neyroxirurgiya o'rganishda ashy ova asboblarni to'g'ri tanlash, ishlatish usullarini o'rgatishdan iborat, integratsiyaga asoslanishi lozim.

Fanning vazifasi - talabalarning jarrohlikda antiseptik moddalarni qo'llash, sterillash masalalari, jarrohlik statsionari va poliklinika ishida aseptika va antiseptikaning asosiy qoidalariga rioya qilish.

Jarrohlik kasalliklari, shoshilinch tez tibbiy yordam, neyroxirurgiya fanini o'zlashtirish jarayonida amalga oshiriladigan masalalar doirasida bakalavr:

- qon ketish va uni to'xtatish usullari, qon guruhlari va rezus omil, qon va uni o'rmini bosuvchi eritmalarni quyish qoidalari va texnikasi, donorlik;
- operatsiya oldi davrida bemorlarni tekshirish operatsiyaga tayyorlash;
- operatsiya etaplari va ularni bajarish bosqichlari;
- operatsiyadan keying davrda bemorlarni parvarishlash;
- anesteziologiya asoslari haqida tasavvurga ega bo'lish;

- jarrohlik infeksiya haqida tushuncha: umumiy va mahalliy, o'tkir va surunkali nospetsifik (yiringli) va spetsifik infeksiya, ularni turlari, klinik belgilari, davolash asoslari, oldini olish usullarini;
- eng oddiy reanimatsiya tadbirlarini qo'llagan holda birinchi yordam ko'rsatishni;
- o'tkir appenditsit, o'tkir xolesistit, o'tkir pankreatit, o'tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yara kasalligi va asoratlari tomirlar o'tkir kasalliklari va o'pka va plevra kasalliklarida diagnostikasi va birinchi yordam ko'rsatishni;
- qin ketish, travmatik shokda va to'qimalar lat yeyishida, suyalkar singanda shoshilinch birinchi va tez tibbiy yordam ko'rsatishni;
- bosh va yuz-jag' sohasining qo'shma shikastlari etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatishni;
- bosh va ko'krak sohasining qo'shma shikastlari etiologiyasi, pnevmotoraks, gemotoraks klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatishni;
- bosh va qorin bo'shlig'i sohasining qo'shma shikastlari etiologiyasi, birinchi yordam ko'rsatishni va davolashni;
- jarrohlik kasalliklarida to'liq anamnez yig'ish va klinik tekshiruvlar o'tkazishni;
- jarrohlik kasalliklarida tashxislashni;
- aseptika, antiseptika qoidalariga rioya qilishni;
- jarohatlar va qon ketganda tashxislash, yordam ko'rsatishni;
- taxminiy tashxis qo'yish va isbotlashni;
- to'qimalar lat yeganda, suyaklar singanda yordam ko'rsatish, tashxislash va uning og'irligini baholashni;
- bemorlar shikastlanganda laborator-instrumental tekshiruv ma'lumotlarini to'g'ri tahlil qilishni;
- bemorlarni kuratsiya qilishni;
- aniq yo'naltirilgan anamnez yig'ish va xirurgik bemorlarni klinik tekshiruvini o'tkazishni bilishi va ulardan foydalana olishi;
- zamonaviy qo'l yuvish usuli;
- Esmarx jgutini qo'yish texnikasi;
- qon guruhini aniqlash;
- qon quyishda guruhlarni individual mosligini aniqlash;
- chepets bog'lamini qo'yish texnikasi;
- jarohatga birlamchi xirurgik ishlov berish;
- teriga qo'yiladigan chiklarni olib tashlash amaliy ko'nikmalariga eha bo'lishi;
- yiringli bo'shliqlarni yoki gematomani punktsiya qilish;
- yuza joylashgan yiringli bo'shliqlarni ochish texnikasi;
- o'tkir xolesistitga Shetkin Blyumberg simptomini aniqlash;
- o'tkir xolesistitga Merfi simptomini aniqlash;
- pnevmo va gemotoraksda plevra bo'shlig'ini punktsiya qilsih;

- aniqlash;
- oshqozon yoki 12barmoq ichak yarasi teshilishi va tarqalgan peritonitda Shetkin-Blyumberg simptomini aniqlash malakalariga ega bo'lishi kerak.

III. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

1-mavzu: Antiseptika va aseptika

Xirurgiya rivojlanishining asosiy davrlari va aseptika antiseptika. Xirurgiyani O'zbekistonda rivojlanishi. Zamonaviy xirurgiya, transplantologiya, kardioxirurgiya, qon-tomir

xirurgiyasi va mikroxirurgiya hamda xirurgiyada profilaktik yo'nalsih va uni fiziologik asoslari.

Antiseptika turlari. Mexanik, fizik, ximik va biologic (antibiotiklar, proteolitik fermentlar,

immune zardoblar), antiseptik moddalarni ishlatish asoratlari va ularni oldini olish.

Aseptika. Fizik va ximik aseptika. Jarohatga infeksiya tushish yo'llari (endogen, ekzogen),

ularni oldini olish.

2-mavzu: Xirurgik operatsiyalar

Xirurgik operatsiya. Bemorlarni tekshirish. Operatsiyaga ko'rsatmani aniqlash. Bemorni operatsiyaga tayyorlash. Xirurgik operatsiya turlari – palliativ, radikal operatsiyalar va boshqalar. Intra operatsion asoratlari va ularni oldini olish. Operatsiyadan keyingi davr turlari. Bemorni parvarishlash, kalatbolizm va anabolizmi haqida tushuncha. Operatsiyadan keyingi davrda kuzatiladigan asoratlari, pnevmoniya, siydik tutilishi va boshqalar. Ularning oldini olish.

3-mavzu: O'tkir qorin sindromi

“O'tkir qorin” sindromi va qorin bo'shlig'i o'tkir xirurgik kasalliklari. O'tkir appenditsitning etiopatogenezi, klinikasi va diagnostikasi, uni davolash. O'tkir appenditsitning asoratlari haqida tushuncha. O'tkir xolesistitning etiologiyasi va patogenezi, tavsifi. Uning klinik kartinasi va diagnostikasi, davolash. O'tkir pankreatitning tavsifi. Ularning klinik kartinasi va diagnostikasi, davolash. Qorin churrallari etiologiyasi, patogenezi. Churralar turi, asoratlari, chuuraning siqilishi, churra qopi flemonasi, klinik kechishi, diagnostikasi. Churralarni o'tkir ichak tutilishini aniqlash, yordam ko'rsatish.

4-mavzu: Yara kasalligi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi

Yara kasalligi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi, remissiya va xuruj davrlari, asoratlari. Yaradan qon ketish, etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi va qon to'xtatish (koagulyatsiya, ximik, fizik) usullari. Yordam ko'rsatish. Konservativ va xirurgik davolash usullari.

Yaraning teshilishi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi bosqichlari (ichak, soxta yaxshilanish, peritonit) holatlarni aniqlash, yordam ko'rsatish. Xirurgik davolash usullari.

Piloroduodenal stenoz, yara penetratsiyasi, malignizatsiyasi ularning klinik kechishi, diagnostikasi usullari (EFGDS, rentgenologik) MSKT va boshqalarni aniqlash va yordam ko'rsatish, konservativ va xirurgik usullar bo'yicha umumiy tushunchalar.

SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM KO'RSATISH

5-mavzu: Shikastlanish

Shikastlanish klassifikatsiyasi. Yumshoq to'qimalarning lat yeyishi, ezilishi, uzilishi, paylarning cho'zilishi. Suyaklar sinishi klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlari. Repozitsiya, immobilizatsiyasi va davolash. Transport immobilizatsiyasi, maqsad va qoidalari, kuzatiladigan asoratlari va ularni oldini olish (gipsli va bog'lamlarning turlari va bajarish texnikasi) Bog'lamlar qo'yishni umumiy prinsiplari. Bintli, yelimli, leykoplasitli va joylarga qo'yiladigan bog'lamlar. Boshga, ko'krak sohasiga, qoringa va oyoq-qo'llarga qo'yiladigan bog'lamlar.

6-mavzu: Travmatik shok. Uzoq muddat ezilish sindromi.

Travmatik shok va uzoq muddat ezilish sindromining etiologiyasi, patogenezi diagnostika usullari klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlari ularni oldini olishda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil qilish. Travmatik shokni zamonaviy tasnifi. Travmatik shokning etiologiyasi, patogenezi, klinika, diagnostika. Shokni davolash va oldini olish umumiy prinsiplari. Uzoq ezilish sindromi zamonaviy tasnifi, patogenezi, klinika, diagnostikasi. Tibbiy bosqichlarida yordam ko'rsatish hajmi

7-mavzu: Ochiq jarohatlar, klassifikatsiyasi.

Ochiq jarohatlar. Klassifikatsiyasi. Jarohatda kechadigan jarayonlar. Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi. Obyektiv va subyektiv belgilari. Qonning vaqtincha va uzil-kesik to'xtatish usullari, kuzatiladigan asoratlari va ularni oldini olish.

Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) Jarohat infeksiyasi, qoqshol, gangrene. Spetsifik, nospetsifik profilaktikasi. Jarohatlarning klinikasi, davolash. Birlamchi xirurgik ishlov berishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Xirurgik choklarning turlari. Birlamchi, birlamchi kechiktirilgan, erta, kechiktirilgan choklar. Kuyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi.

Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. Bosh miya chayqalishi, lat yeyishi, siqilishi, klinikasi, diagnostika va davolash. Ko'krak qafasi lat yeyishi, pnevmotoraks (ochiq, yopiq, klapanli), gemotoraks (kichiki, o'rta va total) klinikasi va yordam ko'rsatish. Qorin devoir va qorin bo'shlig'i a'zolarining shikastlanishi, parenximatoz (jigar, taloq) va bo'shliq a'zolar shikastlari, ularning yorilishi. Peritonit, klinikasi, diagnostikasi, davolash usullari.

Neyroxirurgiya fanidan ma'ruzalar rejasi

8-mavzu: Boshning ochiq jarohatlari va yopiq shikastlari

Boshning ochiq jarohatlari va yopiq shikastlari. Bosh miya chayqalishi, bosh miyaning lat yeyishi, bosh miyaning qisilishi, klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari. Bosh va yuz-jag' sohasining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

9-mavzu: Bosh va ko'krak a'zolarining qo'shma shikasti.

Bosh va qorin bo'shlig'i a'zolarining qo'shma shikasti.

Bosh va ko'krak a'zolarining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, pnevmotoraks, gemotoraks klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari, Bosh va qorin bo'shlig'i a'zolarining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, patogenezi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

10-mavzu: Yuz-jag', orqa miya, umurtqa pog'onasi va tayanch-harakat a'zolarining qo'shma shikasti.

Yuz-jag', orqa miya, umurtqa pog'onasi va tayanch-harakat a'zolarining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, diagnostikasi, klinikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

IV. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

- Antiseptika turlari, qo'llanilishi;
- Aseptika turlari, qo'llanilishi, infeksiyaning tarqalish yo'llari;
- Xirurg qo'lga ishlov berish. Steril xalat va qo'lqop kiyish. Operatsiya maydoniga ishlov berish;
- Operatsiyadan keyingi davrlarda bemorlarni davolash;
- Anesteziya asoslari, ularning ishlatilishi;
- Anesteziya asoratlari, ularni oldini olish, birlamchi yurak-o'pka reanimatsiyasi davolash choralari;
- Xirurgik infeksiya, klassifikatsiyasi, patogenezi, klinikasi;
- O'tkir qorin bo'shlig'I, xirurgik kasalliklar;
- Yara kasalligi va asoratlari perforatsiyasi;
- Yara kasalligi va asoratlari qon ketishi;
- Yara kasalligi va asoratlari stenoz, penetratsiyasi, malignizatsiya;
- O'pka va plevra xirurgik kasalliklari, mediastenit;
- Qon tomir xirurgik kasalliklari;
- Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, suyaklar sinishi. Travmatik shokda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish;
- Ochik jarohatlar, asoratlari. Qon ketish. Gemotoraks va pnevmotoraksda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish;
- Boshning va yuz-jag' sohasi ochik jarohatlari va yopiq shikastlari;

- Bosh va ko'krak, qorin a'zolarining qo'shma shikastlari.

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar, keyslar orqali yanada boyitadilar. Shuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish orqali talabalar bilimlarini oshirish, mavzular bo'yicha taqdimotlar va boshqalar tavsiya etiladi. Talabada natijani mustaqil ravishda qo'lga kiritish imkoniyatini ta'minlash;

Talabani nazariy-metodik jihatdan tayyorlash;

Jarrohlik kasalliklarining barcha klinik turlarida kasallik tarixini yozish va himoya qilish.

Laboratoriya ishlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari na'munaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Aseptika va antiseptika.
2. Qon ketish, qon to'xtatish, qon quyish.
3. Shikastlanishda organizmning javob reaksiyasi, suyaklar sinishi, lat yeyish, chiqishi.
4. Anesteziologiya va reanimatsiya asoslari
5. Xirurgik operatsiyalar, operatsiya oldi va operatsiyadan keyingi davr.
6. O'tkir yiringli infeksiya.
7. O'tkir qorin sindromi.
8. Yara kasalligi.
9. Me'da va 12barmoq ichak yara kasalligi.
10. Yara kasalligi asorati- stenoz.
11. O'pka va plevra xirurgik kasalliklari.
12. Qon tomirlarining xirurgik kasallilari.
13. Bosh, yuz, jag' shikastlari.
14. Jarohatlar, turlari, kechishi.
15. Jarohat infeksiyasi va ularning oldini olish.
16. Bosh, ko'krak, qorin shikastlari.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar hamda prezentatsiyalar va kasallik tarixi tayyorlanadi va uning taqdimoti tashkil etiladi.

VI. Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Umumiy xirurgiya. Oripov U.A. Karimov Sh.N Toshkent, 2008

2. “Xirurgik kasalliklar” darslik. Sh.I.Karimov. T.,2005
3. Lebedev V.V. Kanavalov N.V. Neotlojnaya xirurgiya Moskva, 2006.
4. Kariyev M.X., Alimov R.A., Saidov A.A. neyroxirurgiya. Toshkent, 2006
5. Struchkov V.I., Struchkov Yu.V., Obshaya xxirurgiya. M.Meditsina, 1988.

Qo’shimcha adabiyotlar:

6. Kuzin M.I. “Xirurgicheskiye bolezni” Meditsina, 2010.
7. Gostishev V.K. Obshaya xirurgiya M.Meditsina, 2010.
8. Petrov S.P. Obshaya xirurgiya M. Meditsina, 2010.
9. Lebedev V.V. Kanavalov N.V. Neotlojnaya neyroxirurgiya. Moskva, 2006
- Savelyev V.S. Xirurgicheskiye bolezni. 1-2tom Moskva, 2006.
10. Umumiy xirurgiya. Gostishev V.K. M. Meditsina , 1997.
11. Understanding surgical disease. Mark G. McKenny. Patrick C. Mangonon. Joseph A.Moylantu NewYork – 2011
12. GEOTAR/ Hirurgy1070.1997 пер. с англ//гл. ред. Yu.M.Iopuxibn, V.S.Savelyev.- M.:Meditsina,.S.
13. Byron V.Bailey. Head & Nech Eudery – Lippincott – Ramon Publicher 1998
14. General Surgery. Kirby I. Blan, Michael G. Sarr Markus W.Buchler Attila Csendes O.James Garden, John Wong Editors London 2013.
15. Clinical Surgery in General. R.M.Kirk, M.W.J.Ribbans. London, 2010.

Internet saytlar:

1. www.stomatology.ru
2. <http://www.zub.ru>
3. <http://www.edentworld.ru>
4. www.medlibrary.ru
5. www.medline.ru
6. www.med.ru
7. www.med.knig.biz/index.php
8. <http://www.dokeos.com>
9. <http://www.efrontlearning.net>

Fanning hajmi va mazmuni **Fanning hajmi**

Umumiy xirurgiya va xirurgiya kasalliklari fani

№	Mashg’ulot turi	Ajratilgan soat	Kurs
1	Ma’ruza	6	4
2	Amaliy mashg’ulot	6	4

3	Klinik mashg'ulot	18	4
4	Mustaqil ish	25	4
	Nazoratlar	j/n - 6ta ya/n- 1 ta	

Mashg'ulotlarning ishchi dasturi rejaları

Stomatologiya fakulteti 4 kurs talabalari uchun "Shoshilinch tez tibbiy yordam" fanidan ma'ruzalar mavzui rejasi 7-8-semestr

No	Mavzu mazmuni	soat	Qisqacha tavsifi	Adabiyotlar
1	Tez tibbiy yordam fani va vazifalari. Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam. Shikastlanishlar. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, ezilishi, cho'zilishi. shikastlanish lari.	2	Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam. Shikastlanishlar, yumshoq to'qimalar shikastlanishlari. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, ezilishi, lat eyishi cho'zilishi	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7; .
2	Shikastlanishlar. Suyak sinishlari. Transport immoblizatsiyasi va qoidalari. Desmurgiya. Shikastlanishlarda tez tibbiy yordam..	2	Suyak sinishlari. tasnifi, klinikasi, davolash. Transport immoblizatsiyasi. Desmurgiya turlari.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7; .
3	Travmatik shok. Uzoq ezilish sindromi.	2	Travmatik shok va uzoq muddat ezilish sindromining etiologiyasi, patogenezi diagnostika usullari klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlari ularni oldini olishda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil qilish. Travmatik shokni zamonaviy tasnifi. Travmatik shokning etiologiyasi, patogenezi, klinika, diagnostika. Shokni davolash va oldini olish umumiy prinsiplari. Uzoq ezilish sindromi zamonaviy tasnifi, patogenezi, klinika, diagnostikasi. Tibbiy bosqichlarida yordam ko'rsatish hajmi	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7; .

4	<p>Ochiq jarohat, tasnifi. Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) BXI berish. Ichki va tashqi qon renishlari, to'xtatish. Xirurgik choklar. Qoqshol, gangrena Kuyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi.</p>	2	<p>Ochiq jarohatlar. Klassifikatsiyasi. Jarohatda kechadigan jarayonlar. Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya). Jarohatlarning klinikasi, davolash. Birlamchi xirurgik ishlov berishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Xirurgik choklarning turlari. Birlamchi, birlamchi kechiktirilgan, erta, kechiktirilgan choklar. Qoqshol, gangrena Kuyish, sovuq urish.</p>	<p>A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;</p>
5	<p>Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi. Jigar va buyrak kasalliklari.</p>	2	<p>Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi. Obyektiv va subyektiv belgilari. Qonning vaqtincha va uzil-kesik to'xtatish usullari, kuzatiladigan asoratlari va ularni oldini olish. Jigar va buyrak kasalliklari.</p>	<p>A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;</p>
6	<p>Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. O'pka va plevra xirurgik kasalliklari. Mediasteni</p>	2	<p>Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. Bosh miya chayqalishi, lat yeyishi, siqilishi, klinikasi, diagnostika va davolash. Ko'krak qafasi lat yeyishi, pnevmotoraks (ochiq, yopiq, klapanli), gemotoraks (kichiki, o'rta va total) klinikasi va yordam ko'rsatish. Qorin devori va qorin bo'shlig'i a'zolarining</p>	<p>A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;</p>

			shikastlanishi, parenximatoz (jigar, taloq) va bo'shliq a'zolar shikastlari, ularning yorilishi. Peritonit, klinikasi, diagnostikasi, davolash usullari. Mediasteni.	
	Jami:	12		

Amaliy mashg'ulotlarning ishchi dasturi rejalari
Stomatologiya fakulteti 4-kurs talabalari uchun "Shoshilinch tez tibbiy yordam"
fanidan amaliy mashg'ulotlar ishchi dasturi

№	Mavzu nomi	Amaliy mashg'ulot	Klinik mashg'ulot	Mashg'ulotlar mazmuni	Adabiyotlar
1	Tez tibbiy yordam fani va vazifalari. Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam. Shikastlanishlar. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, ezilishi, lat eyishi cho'zilishi. Shikastlanishlari. Etiopotogenezi klinikasi, davolash	2s	2s	Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam. Shikastlanishlar, yumshoq to'qimalar shikastlanishlari. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, ezilishi, lat eyishi cho'zilishi	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
2	Shikastlanishlar. Su yak sinishlari. Transport immobilizatsiya si va qoidalari. Desmurgiya. Shikastlanishlarda tez tibbiy yordam.	2s	2s	Suyak sinishlari. tasnifi, klinikasi, davolash. Transport immobilizatsiyasi. Desmurgiya turlari.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
3	Travmatik shok. Uzoq ezilish sindromi. Etiopotogenezi, klinikasi va davolash.	2s	2s	Travmatik shok va uzoq muddat ezilish sindromining etiologiyasi, patogenezi diagnostika usullari klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlari	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.

				ularni oldini olishda shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil qilish. Tarvma Tik shokni zamonaviy tasnifi. Travmatik shokning etiologiyasi, patogenezi, klinika, diagnostika. Shokni davolash va oldini olish umumiy prinsiplari. Uzoq ezilish sindromi zamonaviy tasnifi, patogenezi, klinika, diagnostikasi. Tibbiy bosqichlarida yordam ko'rsatish hajmi	
4	Ochiq jarohatlar, tasnifi. Ja Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) BXI berish. Ichki va tashqi qon kenishlari, to'xtatish. Xirurgik choklar. Qoqshol, gangrena Kuyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi. Etiopotogenezi, klinikasi va davolash		4s	Ochiq jarohatlar. Klassifikatsiyasi. Jarohatda echa digan jarayonlar. Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya). Jarohatlarning klinikasi, davolash. Birlamchi xirurgik ishlov berishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Xirurgik choklar ning turlari. Birlamchi, birlamchi kechiktirilgan, erta, kechiktirilgan choklar. Qoqshol, gangrene. Kuyish, sovuq urish.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
5	Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi Jigar va buyrak kasalliklari. Etiopotogenezi, klinikasi va davolash		4s	Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi. Obyektiv va subyektiv	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.

				belgilari. Qonning vaq tincha va uzil-kesik to'x tatish usullari, kuzatila digan asoratlar va ularni oldini olish. Jigar va buyrak kasalliklari .	
6	Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. O'pka va plevra irurgik kasalliklari.Mediastenit Etiopogenezi,klinikasi va davolash		4	Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. Bosh miya chayqalishi, lat yeyishi, siqilishi, klinikasi, diagnostika va davolash. Ko'krak qafasi lat yeyishi, pnev motoraks(ochiq,yopiq,klapanli),gemotoraks (kichiki, o'rta va total) klinikasi va yordam ko'rsatish. Qorin devori va qorin bo'shlig'i a'zolarining shikastlanishi,parenximatoz (jigar,taloq) va bo'shliq a'zolar shikastlari, ularning yorilishi. Peritonit, klinikasi, diagnostikasi, davolash usullari. Mediasteni	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
	Jami:	6s	18s		

**“Shoshilinch tez tibbiy yordam” fanidan klinik mashg’ulotlar maruzalari mazmuni
4-kurs**

№	Klinik mashg’ulotlar nomlari va qisqacha mazmuni	soat
1.	Tez tibbiy yordam fani va vazifalari. Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam.Shikastlanishlar. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi,ezilishi, lat eyishi cho'zilishi.shikastlanish lari. Talabalar bilan birgalikda,ShTTYO ,travmatologiya bo'limida Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam va poliklinikada xirurgiya kabinetida talabalar bilan yumshoq to'qimalari yopiq shikastlari,bosh, bilan tushgan bemorlarni o'rganish.	2
2.	Shikastlanishlar.Su yak sinishlari. Transport immoblizatsiya si va qoidalari. Desmurgiya.Shikastlanishlarda tez tibbiy yordam. Talabalar bilan birgalikda,travmatologiya bo'limida va poliklinikada xirurgiya kabinetida talabalar bilan yumshoq to'qimalari yopiq shikastlari,bosh, ko'krak qafasi, qorin yopiq va ochiq shikastlari bilan	2

	tushgan bemorlarni o'rganish.	
3.	Travmatik shok. Uzoq ezilish sindromi. Etiopogenezi, klinikasi va davolash. TTYO bBo'limda Travmatik shok. Uzoq ezilish sindromi bilan tushgan bemorlar bilan ishlash, kasallik turlarini o'rganish, ularga ishlov berish, boylamlar qo'yish. . Jarohatga birlamchi xirurgik ishlov berish turlarini o'rganish.	2
4	Ochiq jarohatlar, tasnifi. Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) BXI berish. Ichki va tashqi qon kenishlari, to'xtatish. Xirurgik choklar. Qoqshol, gangrene. Kuyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi. NNYO bo'limda ochiq jarohat bilan tushgan bemorlar bilan ishlash, jarohat turlarini o'rganish, ularga ishlov berish, boylamlar qo'yish. . Jarohatga birlamchi xirurgik ishlov berish turlarini o'rganish. Jarohat bilan tushgan bemorlarni jarohati bilan ishlash. Xirurgik choklar turlarini va choklar boylashni o'rganish. Kuyish turlarini bo'limda bemorlarda ko'rish, darajasini aniqlashni o'rganish. Kuygan jarohatga ishlov berish va boylam qo'yishni o'rganish. Ximik kuyishni farqlash, birinchi yordam ko'rsatish	4
5	Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi Jigar va buyrak kasalliklari. Talabalar bilan birgalikda laboratoriyada va Reanimatsiya bo'limlarida qon quyilayotgan bemorlarni ko'rish, taxlil qilish. quyishni zamonaviy usullari, qon quyishda sodir buladigan asoratlar va ularning profilaktikasi, davolash usullarini muhokama qilish.	4
6	Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. O'pka va plevra irurgik kasalliklari. Mediastenit. Talabalar bilan birgalikda, travmatologiya bo'limida va poliklinikada xirurgiya kabinetida talabalar bilan yumshoq to'qimalari yopiq shikastlari, bosh, ko'krak qafasi, qorin yopiq va ochiq shikastlari bilan tushgan bemorlarni o'rganish.	4
Jami		18 soat

Fanning mustaqil ishi

. Mustaqil ishga qo'yilgan talablar:

- yangi bilimlarni mustakil tarzda puxta uzlashtirish va kunikmalarga ega bo'lish,
- kerakli ma'lumotlarni izlab topishning qulay usullari va vositalarini aniklash,
- axborot manbalari va manzillaridan samarali foydalanish,
- an'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar bilan ishlash,
- elektron o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlash,
- internet tarmogidan maqsadli foydalanish,
- berilgan topshirikning ratsional yechimini belgilash,

- ma'lumotlar bazasini tah'lil etish.
- topshiriqlarni bajarishda tizimli va ijodiy yondashish, ishlab chiqilgan yechim, loyiha yoki g'oyani asoslash.

4 - kurs talabalari uchun Mustaqil ish mavzulari

№	Mavzu	Soat	Mustaqil ish shakli
1	Tez tibbiy yordam fani va vazifalari. Shoshilinch va terminal holatda tez tibbiy yordam. Shikastlanishlar. Yumshoq to'qimalar lat yeyishi, ezilishi, lat eyishi cho'zilishi.shikastlanishlari.	5	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash.Mavzuga oid rasm tayyorlash
2	Shikastlanishlar.Su yak sinishlari. Transport immoblizatsiya si va qoidalari. Desmurgiya. Shikastlanishlarda tez tibbiy yordam.	4	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
3	Travmatik shok. Uzoq ezilish sindromi. Etiopotogenezi, klinikasi va davolash.	4	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
4	Ochiq jarohatlar, tasnifi.Ja Jarohatning bitish jarayoni (yallig'lanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) BXI berish.Ichki va tashqi qon kenishlarito'xtatish.Xirurgik choklar. Qoqshol,gangrene Kuyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi.	4	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
5	Qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashqi qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompen satsiya mexanizmiJigar va buyrak kasalliklari.	4	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
6	Bosh, ko'krak qafasi, qorinning shikastlari. O'pka va plevra irurgik kasalliklari.Mediastenit/	4	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
	Jami	25s	

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРОВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
БУХАРСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ ИМЕНИ
АБУ АЛИ ИБН СИНО
КАФЕДРА “ОБЩАЯ ХИРУРГИЯ ”**

Зарегистрировано учебном отделом
№__ «__»_____2020 г.

«Утверждаю»
Проректор по учебной и
воспитательных
работ
Доц._____Г.Ж.Жарилкасинова
«__»_____2020 г.

**РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
Стоматологического факультета 4-КУРС
По предмету: «Неотложная скорая медицинская помощь»
(2020-2021 учебный год)**

Направления образования:

Сфера знаний:	500000	– здравоохранения и социальное образование
Сфера образования:	510000	-здравоохранения
Направления образования:	5510400	- стоматология

**Рабочая программа лекционных занятий
план лекций по «Неотложная скорая медицинская помощь» 7-семестр**

№	Название темы	часы	Краткое содержание	Литературы
1				О(основная)-1,2,3. Д(доп.я),2,3,4,5,6,7.
2				О(основная)-1,2,3. Д(доп.я),2,3,4,5,6,7.
3				
4				
5				
6				
	Всего	12ч		

**Практическое занятие
Рабочая программа практических занятий
Календарно тематический план практических занятий по «Неотложная скорая медицинская помощь»**

7-семестр

№	Наименование темы	практическое занятие	клиническое занятие	Короткое содержание темы	Литературы
1					О(основная)-1,2,3. Д(доп.я),2,3,4,5,6,7.
2					О(основная)-1,2,3. Д(доп.я),2,3,4,5,6,7.

3					О(основная)- 1,2,3. Д(доп.я),2,3,4,5, 6,7.
4					
5					
6					
	Всего	6ч	18ч		

Календарно-тематический план клинических занятий по «Неотложная скорая медицинская помощь»

№	Наименования клинических занятий.	Часы
1.		2
2.		2
3.		4
4		
5		
6		
Всего		18 ч

Календарно тематический план самостоятельная работа по«Неотложная скорая медицинская помощь»

№	Название темы	Часы	Формы сдачи самостоятельных работ
1	Повреждения мягких тканей.	5	Реферат, мультимедия, слайды,

	Переломы мягких тканей. Транспортная иммобилизация. Оказание медицинской помощи при шоке. Десмургия.		крассворд,
2	Повреждения полых органов брюшной полости, клиника разрывов и их лечение. Хирургические заболевания легких и плевры. Медиастенит.	4	Реферат, мультимедия, слайды, крассворд
3	Повреждение и разрыв паренхиматозных органов (печень, почки, селезенка). Перитониты клиника классификация и лечение.	4	Реферат, мультимедия, слайды, крассворд
4		4	
5		4	
6		4	
	Всего:	25ч	

Fanni o'qitish, tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar.

Fanni o'qitishda foydalanilgan "Zamonaviy pedagogik usullar"
"Miya hujumi" usuli.

Usulning asosiy koidalari:

- fikrlarni tuzishga xalakit beradigan xech kanakangi o'g'oxlantirish ishlari va kritikalar bulmasligi
- agar fikr kanchalik gayritabiiy bulsa, shuncha yaxshiligini inobatga olish
 - kuprok takliflar olishga harakat qilish
 - fikrlarni kombinatsiyalash va rivojlantirish
 - keng asoslab bermay, kiska ta'rif berish
- guruhning fikrlarini aytadigan va kayta ishlaydiganlarga bo'lish

Ushbu metod talabalarga uz fikrlarini asoslash, ximoya qilish, mustakil fikrlash kobiliyatini oshirish .

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi
- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi
 - Davolash ishlarini olib boradi
- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi.

«Zaif halka» usuli

Guruhdagi talabalar doira xosil kilib utirishadi. Talabalarga navbat bilan mavzu yuzasidan tez va kiska javoblar talab kilinadigan savollar beriladi. Savolga javob bera olmagan talaba uyindan chikadi. Eng oxirida kolgan talaba kup savollarga to'g'ri javob bergan buladi.

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi
- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi
 - Davolash ishlarini olib boradi
- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi.

“Aylanma stol” usuli.

Bu usulda mavzuga oid yozilgan savollar yozma usulda tarkatiladi, har bir talaba o'z javob variantini yozib, keyingi talabaga uzatadi, shu usulda xamma uz javobini yozadi, shundan sung javoblar assitent tomonidan tekshiriladi, noto'g'ri javoblar uchiriladi va to'g'ri javoblar xisoblanadi va talaba baxolanadi

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi
- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi
 - Davolash ishlarini olib boradi
- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi

6.2 Klinik ko'nikmalar:

Bemorlarni kuratsiya qilish, navbatchilik qilish va boshqalar.

7. Xirurgik kasalliklar faniga oid o'quv uslubiy adabiyotlar va elektron ta'lim resurslari ro'yxati:

VI. Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

16. Umumiy xirurgiya. Oripov U.A. Karimov Sh.N Toshkent, 2008
17. “Xirurgik kasalliklar” darslik. Sh.I.Karimov. T.,2005
18. Lebedev V.V. Kanavalov N.V.Neotlojnaya xirurgiya Moskva, 2006.
19. Kariyev M.X., Alimov R.A., Saidov A.A. neyroxirurgiya. Toshkent, 2006
20. Struchkov V.I., Struchkov Yu.V., Obshaya xxirurgiya. M.Meditsina, 1988.

Qo'shimcha adabiyotlar:

21. Kuzin M.I. "Xirurgicheskiye bolezni" Meditsina, 2010.
22. Gostishev V.K. Obshaya xirurgiya M.Meditsina, 2010.
23. Petrov S.P. Obshaya xirurgiya M. Meditsina, 2010.
24. Lebedev V.V. Kanavalov N.V. Neotlojnaya neyroxirurgiya. Moskva, 2006
- Savelyev V.S. Xirurgicheskiye bolezni. 1-2tom Moskva, 2006.
25. Umumiy xirurgiya. Gostishev V.K. M. Meditsina , 1997.
26. Understanding surgical disease. Mark G. McKenny. Patrick C. Mangonon. Joseph A.Moylantu NewYork – 2011
27. GEOTAR/ Hirurgy1070.1997 пер. с англ//гл. ред. Yu.M.Iopuxibn, V.S.Savelyev.- M.:Meditsina, S.
28. Byron V.Bailey. Head & Nech Eudery – Lippincott – Ramon Publicher 1998
29. General Surgery. Kirby I. Blan, Michael G. Sarr Markus W.Buchler Attila Csendes O.James Garden, John Wong Editors London 2013.
30. Clinical Surgery in General. R.M.Kirk, M.W.J.Ribbans. London, 2010.

Internet saytlar:

10. www.stomatology.ru
11. <http://www.zub.ru>
12. <http://www.edentworld.ru>
13. www.medlibrary.ru
14. www.medline.ru
15. www.med.ru
16. www.med.knig.biz/index.php
17. <http://www.dokeos.com>
18. <http://www.efrontlearning.net>

Elektron ta'lim resurslari Internet saytlari:

ZDRAV.NET.; ZIYONET.UZ. BUXDTI.UZ

Didaktik vositalar

Jixozlar, asbob uskunalar, mulyajlar, texnik vositalar:

kompyuter, proyektor (Peleng 800).

Kafedrada mavjud bo'lgan Xirurgik kasalliklar faniga oid multimediyalar ro'yxati:

1. Xirurgiyaning tarixi.

2. Antiseptikaning tarixi, turlari va usullari.
3. Aseptika.
4. Qon ketushi. Postgemoragik shok, klinikasi va davolash usullari.
5. Qon ketishini to'xtatish usullari.
6. Qon guruhlarini aniqlash.
7. Qon quyish usullari.
8. Qon quyishda bo'ladigan asoratlar.
9. Qon komponentlari va preparatlari, hozirgi zamon qon o'rnini bosuvchi suyuqliklar.
10. Og'riqsizlantirish tarixi. Narkoz nazariyalari, turlari, asoratlari.
11. Mahalliy og'riqsizlantirish usullari. Davolovchi blokadalar.
12. Shikastlar.
13. Yumshoq to'qimalarning yopiq shikastlanishi (lat eyish, cho'zilish, uzilish). Uzoq qisilish sindromi - travmatik toksikoz.
14. Kalla suyagi, ko'krak qafasi va qorinning yopiq shikastlanishi
15. Suyak sinishlari.
16. Suyak chiqishlari.
17. Ochiq shikastlanishlar - jarohatlar.
18. Jarohatlarga birlamchi xirurgik ishlov berish.
19. Sovuq urishi.
20. Kuyish va kuyish kasalligi.
21. Elektropavma.
22. Xirurgik infeksiyalar. O'tkir nospektifik xirurgik infeksiyalar: frunkul, furunkulyoz, karbongul.
23. O'tkir yiringli infeksiya chaqaradigan ayrim kasalliklar: hidradenit, limfadenit, flegmona, absess, paratit, paraproktit.
24. O'tkir mastit, xasmol va qo'l panjasi flegmonasi.
25. Tromboflebit. Suyak va bo'gimlarning o'tkir yiringli yalliglanishi: osteomielit, artrit.
26. Umumiy yiringli infeksiya (sepsis).
27. O'tkir spetsifik xirurgik infeksiyalar: qoqshol, anaerob gangrena.
28. Suyak – bo'gimlar sistemasi va limfa tugunlarning xirurgik sili.
29. Xirurgik operatsiyalar: turlari, qo'llanilishi.
30. O'tkir appendisitlar.
31. Churralar.
32. Xolesistitlar.
33. Pankreatitlar.
34. Oshqozon yara kasalligi.
35. Qixilo'ngach kasalliklari.
36. Ichak tutilishlari.
37. Peritonitlar.
38. Yo'g'on ichak kasalliklari.
39. To'g'ri ichak kasalliklari.
40. Vena qon tomir kasalliklari.
41. Arteriya qon tomir kasalliklari.
42. Sut bezi kasalliklari.

43. Qalqonsimon bez kasalliklari.
44. O'pka kasalliklari.
45. Plevra kasalliklari.
46. Exinokokkoz kasalligi.

Ish dasturi kafedraning majlisida ko'rib chiqildi:

«__»_____2020 yil

Kafedra mudiri t.f.n.:_____Qurbonov O.M.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY BA O'RTA MAXSUS TA'LIM
BAZIRLIGI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH
VAZIRLIGI
ABU ALI IBN SINO NOMIDAGI BUXORO DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI
"UMUMIY XIRURGIYA " KAFEDRASI**

**STOMATOLOGIYA fakulteti 4- kurs
talabalari uchun
“SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM” FANIDAN
TAQVIMiy MAVZUIY REJALAR.
(2019-2020 o’quv yili)**

Ta’lim yo’nalishi

Bilim sohasi: 500000 – Sog’liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi: 510000 – Sog’liqni saqlash
Ta’lim yo’nalishi: 5510400 –stomatologiya

Ishch dastur “Umumiy xirurgiya ” kafedrasida tuzildi.

Mashg’ulotlar va nazorat tarkibi

Ma’ruza 4s
Amaliy mashg’ulot 6s
Klinik amaliyot 8s
Mustaqil ish 8s
Jami 26s

BUXORO -2019 y

**“Shoshilinch tez tibbiy yordam” fanidan ma’ruza mashg’ulotning taqvimiy
rejasi.**

	Mavzu	Soat	fanlararo va fan ichidagi bog’liqlik	Ta’lim vositalari	Foydalanadigan adabiyotlar
--	--------------	-------------	---	--------------------------	-----------------------------------

1	Shikastlanishlar, yumshoq to'qimalar shikastlanishlari. Suyak sinishlari. Transport immobilizatsiyasi. D esmurgiya.	2	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya, ichki kasalliklar.	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;
2	Jarohat, BXI berish. Ichki va tashqi qon renishlari, to'xtatish usullari. Ўпка ва плевра хирургик касалликлари. Медиастенит. Xirurgik infeksiyalar. Parenxematoz va kovak a'zolar shikastlanishlari, yorilishi. Peritonitlar, klassifikatsiyasi, klinikasi, davolash.	2	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya, ichki kasalliklar	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
	Jami:	4s			

«Shoshilinch tez tibbiy yordam» fanidan amaliy mashg'ulotlarning taqvimiy rejasi.

№	Mavzu	Ama liy	Kli nik	fanlararo va fan ichidagi	Ta'lim metodl	Ta'lim vositalari	Foydalanadigan
---	-------	---------	---------	---------------------------	---------------	-------------------	----------------

		mashg'ulot	amaliyot	bog'liqlik	ari		adabiyotlar
1	Yumshoq to'qimalar shikastlanishlari. Suyak sinishlari. Transport immobilizatsiyasi. Shokda yordam ko'rsatish. Desmurgiya	2s	2s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	Aylana stol	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
2	Qorin bo'shlig'i kovak a'zolar shikastlanishlari, yorilishi klinikasi, davolash. Ўпка ва плевра хирургик касалликлар и. Медиастенит	2s	2s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	intsident	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
3	Parenxematosa a'zolar shikastlanishlari, (jigar, buyrak, taloq) yorilishi. Peritonitlar, klassifikatsiyasi, klinikasi, davolash.	2s	4s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	intsident	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.

Jami:	6s	8s				14s
-------	----	----	--	--	--	------------

Mavzuiy reja bo'yicha o'quv klinik amaliyoti Buxoro shahar tibbiyot birlashmasining tez tibbiy yordam bo'limida, xirurgiya bo'limida, markaziy poliklinikada joylashgan travm.punktda o'tkaziladi.

Klinik mashg'ulotlar mavzulari nomi.

№	Klinik mashg'ulotlar mavzulari mazmuni.	Soat
1	Yumshoq to'qimalar shikastlanishlari.Suyak sinishlari.Transport immobilizatsiyasi.Shokda yordam ko'rsatish;.Desmurgiya, Yumshoq to'qimalar shikastlanishlari klinikasi.Suyak sinishlari,tasnifi,klinikasi.Transport immobilizatsiyasi.Shokda yordam ko'rsatish.Desmurgiya turlari.	2
2	Qorin bo'shlig'i kovak a'zolar shikastlanishlari,yorilishi klinikasi,davolash. Ўпка ва плевра хирургик касалликлари.Медиастенит Qorin bo'shlig'i kovak a'zolari shikastlanishlari,yorilishi klinikasi,tekshirish usullari,davolash turlari.Asoratlari. Ўпка ва плевра хирургик касалликлари.Медиастенит	2
3	Parenxematoz a'zolar shikastlanishlari,(jigar, Buyrak,taloq) yorilishi.Peritonitlar,klassifikatsiyasi,klinikasi,davolash. Parenxematoz a'zolar shikastlanishlari,(jigar, taloq) yorilishi klinikasi, tekshirish usullari,davolash.Peritonitlar,klassifikatsiyasi,klinikasi,davolash.	4
jami		8s

Labaratoriya ishlari Halokat tibbiyoti fanidan tayyorlangan dastur bo'yicha rejalashtirilmagan.

4 - kurs talabalari uchun Mustaqil ish mavzulari

№	Mavzu	Soat	Mustaqil ish shakli
----------	--------------	-------------	----------------------------

1	Yumshoq to'qimalar shikastlanishlari.Suyak sinishlari.Transport immoblizatsiyasi.Shokda yordam ko'rsatish.Desmurgiya.	3	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash.Mavzuga oid rasm tayyorlash
2	Jarohat infeksiyalari, ularni oldini olish.Qorin bo'shlig'i kovak a'zolar shikastlanishlari,yorilishi klinikasi,davolash. Ўпка ва плевра хирургик касалликлари.Медиастенит	3	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
3	Parenxematoz a'zolar shikastlanishlari,(jigar,buyrak,taloq) yorilishi.Peritonitlar,klassifikatsiyasi,klinikasi,davolash.	2	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
	Jami	8s	

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРОВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
БУХАРСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ ИМЕНИ АБУ АЛИ ИБН
СИНО КАФЕДРА “ОБЩАЯ ХИРУРГИЯ ”**

Календарно-тематический план
Медико-педагогического факультета 4 -КУРС
По предмету: «Неотложная скорая медицинская помощь»
(2019-2020 учебный год)

Направления образования:

Сфера знаний: **500000** – здравоохранения и социальное образование

Сфера образования: **510000** -здравоохранения

Направления образования: **5510400** - **Стоматология.**

Б У Х А Р А –2019г

Наименование темы лекционных занятий

№	Наименование темы.	Часы	Межпредметная интеграция	Иллюстративный материал	Использованная литература
1	Травмы, тавмы	2ч	травматология,	Раздаточный	

	мягких тканей. Переломы костей. Транспортная иммобилизация. Десмургия		микробиология, пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь.	материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная)-1,2. Д(допол)-2.3,4,5,6, 7,8.
2	Раны, П.Х.О ран. Внутренние и наруж ные кровотечения. Методы остановки кровотечений. Хирургические заболевание легких и плевры. Медиастенит. Хирургическая инфекция . Травмы и разрывы паренхиматозных и полых органов. Перитониты, классификация, клиника и лечение.	2ч	травматология, микробиология, пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная)-1,2. Д(допол)-2.3,4,5,6, 7,8.
	Всего	4ч			

Наименование темы практических занятий

№	Тема занятий	пра кти чес ких	Клини ческ их занят	Межпредмет ная интеграция	Методика обуче	Иллюстра тивный материал	Используй ваемая литература
---	--------------	--------------------------	------------------------------	------------------------------	-------------------	-----------------------------	-----------------------------------

		зан яти й	ий		ния		
1	Повреждения мягких тканей. Переломы .Транспортная иммобилизация. Оказание медицинской помощи при шоке.Десмургия.	2ч	2ч	травматология, микробиология , пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	круглый стол	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная) -1,2. Д(допол)- 2.3,4,5,6, 7,8.
2	Раны, П.Х.О ран. Внутренние и наружные кровотечения. Методы остановки кровотечений. Хирургические заболевание легких и плеври. Медиастенит. Хирургическая инфекция . Травмы и разрывы паренхиматозных и полых органов. Перитониты, классификация, клиника и лечение	2ч	2ч	травматология, микробиология , пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	инцидент	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная) -1,2. Д(допол)- 2.3,4,5,6, 7,8.
3	Повреждение и разрыв паренхиматозных органов (печень,почки, селезенка). Перитониты клиника классификация и лечение.	2ч	4ч	травматология, микробиология , пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	инцидент	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная) -1,2. Д(допол)- 2.3,4,5,6, 7,8.
	Всего:	6ч	8ч				14ч

Клиническая практика студентов по тематическим планам проводится в хирургическом отделении медицинской организации города Бухары и в травматологическом пункте центральной поликлиники города Бухары.

Календарно-тематический план клинических занятий по «Неотложная скорая медицинская помощь»

№	Наименования клинических занятий.	Часы
1.	Повреждения мягких тканей. Переломы мягких тканей. Транспортная иммобилизация. Оказание медицинской помощи при шоке. Повреждения мягких тканей. Переломы мягких тканей. Транспортная иммобилизация. Оказание медицинской помощи при шоке. Десмургия.	2
2.	Повреждения полых органов брюшной полости, клиника разрывов и их лечение. Хирургические заболевания легких и плевры. Медиастенит. Повреждения полых органов брюшной полости, клиника разрывов и их лечение. Хирургические заболевания легких и плевры. Медиастенит.	2
3.	Повреждение и разрыв паренхиматозных органов (печень, почки, селезенка). Перитониты клиника классификация и лечение. Повреждение и разрыв паренхиматозных органов (печень, почки, селезенка). Перитониты клиника классификация и лечение.	4
Всего		8 ч

Лабораторные исследования по медицинским катастрофам в рабочей программе не планируется
Тематический план самостоятельная работа по «Неотложная скорая медицинская помощь»
для студентов 4 курса факультета

№	Название темы	Часы	Формы сдачи самостоятельных работ
1	Повреждения мягких тканей. Переломы мягких тканей. Транспортная иммобилизация. Оказание медицинской помощи при шоке. Десмургия.	3	Реферат, мультимедия, слайды, крассворд,
2	Повреждения полых органов брюшной полости, клиника разрывов и их лечение. Хирургические заболевания легких и плевры. Медиастенит.	3	Реферат, мультимедия, слайды, крассворд
3	Повреждение и разрыв паренхиматозных органов (печень, почки, селезенка). Перитониты клиника классификация и лечение.	2	Реферат, мультимедия, слайды, крассворд
	Всего:	8ч	

Fanni o'qitish, tashkil etish va o'tkazish bo'yicha tavsiyalar.

Fanni o'qitishda foydalanilgan "Zamonaviy pedagogik usullar"

"Miya hujumi" usuli.

Usulning asosiy koidalari:

-fikrlarni tuzishga xalakit beradigan xech kanakangi ogoxlantirish ishlari va kritikalar bulmasligi

-agar fikr kanchalik gayritabiiy bulsa, shuncha yaxshiligini inobatga olish

-kuprok takliflar olishga harakat qilish

-fikrlarni kombinatsiyalash va rivojlantirish

-keng asoslab bermay, kiska ta'rif berish

-guruhning fikrlarini aytadigan va kayta ishlaydiganlarga bo'lish

Ushbu metod talabalarga uz fikrlarini asoslash, ximoya qilish, mustakil fikrlash kobiliyatini oshirish .

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi

- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi

- Davolash ishlarini olib boradi

- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi.

«Zaif halka» usuli

Guruhdagi talabalar doira xosil kilib utirishadi. Talabalarga navbat bilan mavzu yuzasidan tez va kiska javoblar talab kilinadigan savollar beriladi. Savolga javob bera olmagan talaba uyindan chikadi. Eng oxirida kolgan talaba kup savollarga to'g'ri javob bergan buladi.

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi

- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi

- Davolash ishlarini olib boradi

- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi.

“Aylanma stol” usuli.

Bu usulda mavzuga oid yozilgan savollar yozma usulda tarkatiladi, har bir talaba o'z javob variantini yozib, keyingi talabaga uzatadi, shu usulda xamma uz javobini yozadi, shundan sung javoblar assitent tomonidan tekshiriladi, noto'g'ri javoblar uchiriladi va to'g'ri javoblar xisoblanadi va talaba baxolanadi

- Ko'rgazmali plakatlardan foydalanadi
- Slaydalar, multimedialardan foydalanadi
- Davolash ishlarini olib boradi
- Mavzular asosida berilgan ma'lumotlarni umumlashtiradi va xulosalaydi, faol ishtirokchi talabalarni rag'batlantiradi va umumiy baholaydi

6.2 Klinik ko'nikmalar:

Bemorlarni kuratsiya qilish, navbatchilik qilish va boshqalar.

8. Xirurgik kasalliklar faniga oid o'quv uslubiy adabiyotlar va elektron ta'lim resurslari ro'yxati:

VI. Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

31. Umumiy xirurgiya. Oripov U.A. Karimov Sh.N Toshkent, 2008
32. "Xirurgik kasalliklar" darslik. Sh.I.Karimov. T.,2005
33. Lebedev V.V. Kanavalov N.V. Neotlojnaya xirurgiya Moskva, 2006.
34. Kariyev M.X., Alimov R.A., Saidov A.A. neyroxirurgiya. Toshkent, 2006
35. Struchkov V.I., Struchkov Yu.V., Obshaya xxirurgiya. M.Meditsina, 1988.

Qo'shimcha adabiyotlar:

36. Kuzin M.I. "Xirurgicheskiye bolezni" Meditsina, 2010.
37. Gostishev V.K. Obshaya xirurgiya M.Meditsina, 2010.
38. Petrov S.P. Obshaya xirurgiya M. Meditsina, 2010.
39. Lebedev V.V. Kanavalov N.V. Neotlojnaya neyroxirurgiya. Moskva, 2006
- Savelyev V.S. Xirurgicheskiye bolezni. 1-2tom Moskva, 2006.

40. Umumiy xirurgiya. Gostishev V.K. M. Meditsina , 1997.
41. Understanding surgical disease. Mark G. McKenny. Patrick C. Mangonon. Joseph A.Moylantu NewYork – 2011
42. GEOTAR/ Hirurgy1070.1997 пер. с англ//гл. ред. Yu.M.Iopuxibn, V.S.Savelyev.- M.:Meditsina,.S.
43. Byron V.Bailey. Head & Nech Eudery – Lippincott – Ramon Publicher 1998
44. General Surgery. Kirby I. Blan, Michael G. Sarr Markus W.Buchler Attila Csendes O.James Garden, John Wong Editors London 2013.
45. Clinical Surgery in General. R.M.Kirk, M.W.J.Ribbans. London, 2010.

Internet saytlar:

19. www.stomatology.ru
20. <http://www.zub.ru>
21. <http://www.edentworld.ru>
22. www.medlibrary.ru
23. www.medline.ru
24. www.med.ru
25. www.med.knig.biz/index.php
26. <http://www.dokeos.com>
27. <http://www.efrontlearning.net>

Elektron ta'lim resurslari Internet saytlari:

ZDRAV.NET.; ZIYONET.UZ. BUXDTI.UZ

Didaktik vositalar

Jixozlar, asbob uskunalar, mulyajlar, texnik vositalar:

kompyuter, proyektor (Peleng 800).

Kafedrada mavjud bo'lgan Xirurgik kasalliklar faniga oid multimediyalar ro'yxati:

1. Xirurgiyaning tarixi.
2. Antiseptikaning tarixi,turlari va usullari.
3. Aseptika.
4. Qon ketushi. Postgemoragik shok, klinikasi va davolash usullari.
5. Qon ketishini to'xtatish usullari.
6. Qon guruhlarini aniqlash.
7. Qon quyish usullari.
8. Qon quyishda bo'ladigan asoratlar.
9. Qon komponentlari va preparatlari, hozirgi zamon qon o'rnini bosuvchi suyuqliklar.
10. Og'riqsizlantirish tarixi. Narkoz nazariyalari, turlari, asoratlari.

11. Mahalliy og'riqsizlantirish usullari. Davolovchi blokadalar.
12. Shikastlar.
13. Yumshoq to'qimalarning yopiq shikastlanishi (lat eyish, cho'zilish, uzilish). Uzoq qisilish sindromi - travmatik toksikoz.
14. Kalla suyagi, ko'krak qafasi va qorinning yopiq shikastlanishi
15. Suyak sinishlari.
16. Suyak chiqishlari.
17. Ochiq shikastlanishlar - jarohatlar.
18. Jarohatlarga birlamchi xirurgik ishlov berish.
19. Sovuq urishi.
20. Kuyish va kuyish kasalligi.
21. Elektropavma.
22. Xirurgik infeksiyalar. O'tkir nospektifik xirurgik infeksiyalar: frunkul , furunkulyoz, karbongul.
23. O'tkir yiringli infeksiya chaqaradigan ayrim kasalliklar: hidradenit, limfadenit, flegmona, absess, paratit, paraproktit.
24. O'tkir mastit, xasmol va qo'l panjasi flegmonasi.
25. Tromboflebit. Suyak va bo'gimlarning o'tkir yiringli yalliglanishi: osteomielit, artrit.
26. Umumiy yiringli infeksiya (sepsis).
27. O'tkir spetsifik xirurgik infeksiyalar: qoqshol, anaerob gangrena.
28. Suyak – bo'gimlar sistemasi va limfa tugunlarning xirurgik sili.
29. Xirurgik operatsiyalar: turlari, qo'llanilishi.
30. O'tkir appendisitlar.
31. Churralar.
32. Xolesistitlar.
33. Pankreatitlar.
34. Oshqozon yara kasalligi.
35. Qixilo'ngach kasalliklari.
36. Ichak tutilishlari.
37. Peritonitlar.
38. Yo'g'on ichak kasalliklari.
39. To'g'ri ichak kasalliklari.
40. Vena qon tomir kasalliklari.
41. Arteriya qon tomir kasalliklari.
42. Sut bezi kasalliklari.
43. Qalqonsimon bez kasalliklari.
44. O'pka kasalliklari.
45. Plevra kasalliklari.
46. Exinokokkoz kasalligi.

Ish dasturi kafedraning majlisida ko'rib chiqildi:

«__»_____2019 yil

Kafedra mudiri t.f.n.:_____Qurbonov O.M.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY BA O'RTA MAXSUS TA'LIM
BAZIRLIGI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH
VAZIRLIGI
ABU ALI IBN SINO NOMIDAGI BUXORO DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI
“UMUMIY XIRURGIYA ” KAFEDRASI**

**O'quv bo'limi tomonidan
ro'yxatga olindi №--
« _____ » _____ 2019 y**

**«TASDIQLAYMAN»
O'quv va tarbiyaviy ishlar prorektori
dots _____ G.J.Jarilkasinova
« _____ » _____ 2019 y**

**STOMATOLOGIYA fakulteti 4- kurs
talabalari uchun**

**“SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM” FANIDAN
ishchi dastur
(2019-2020 o’quv yili)**

Ta’lim yo’nalishi

Bilim sohasi:	500000	– Sog’liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot
Ta’lim sohasi:	510000	– Sog’liqni saqlash
Ta’lim yo’nalishi:	5510400	–stomatologiya

Ishch dastur “Umumiy xirurgiya ” kafedrasida tuzildi.

Mashg’ulotlar va nazorat tarkibi

Ma’ruza	4s
Amaliy mashg’ulot	6s
Klinik amaliyot	8s
Mustaqil ish	8s
Jami	26s

BUXORO -2019 y

Fan Ishch dastur “Shoshilinch tez tibbiy yordam “ fanidan taqvimiy mavzuiy reja O’z .R SS vazirligi 2019y.25.04. dagi 107-sonli buyrug’ining 1-ilovasi bilan fan dasturi ro’yxatida tasdiqlangan .

Fan Ishch dastur “Shoshilinch tez tibbiy yordam” fanidan taqvimiy mavzuiy reja O’z .R SS vazirligi huzuridagi nibbiyot oily va o’rta maxsus kasb-hunar ta’lim muassasalari faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashining 2019y.15.04.dagi “1”-sonli bayonnomasi bilan ma’qullangan.

Fan Ishch dastur “Shoshilinch tez tibbiy yordam” fanidan Fan dasturi Oliy va o’rta maxsus ta’lim yo’nalishlari bo’yicha O’quv uslubiy birlashma faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashda ma’qullangan OO’MTB ning 2019y.7.12 dagi 1000-sonli buyrug’I bilan kelishilgan.

Tuzuvchilar: Buxoro Davlat Tibbiyot instituti

“Umumiy xirurgiya ” kafedrası

1)Qurbonov O.M.- kafedra mudiri t.f.n.

2) Sharopova M.S.- assistent

2) Boltaev T.Sh.- assistent

2) Raximov A.Ya.- assistent

Taqrizchilar:

2. **Teshaev Sh. J -Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Odam anatomiyasi va OXTA” kafedrası professori**

2. **Mirxodjajev I.A.- Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Fakultet va gospital xirurgiya” kafedrası, Dosenti t.f.n**

Yig'ilish bayoni : № 11. 26.06. 2019 y.

Kafedra mudiri : _____ Qurbonov O.M.

Ish dasturi fanlar-aro uslubiy

Fakultet kengash rahbari tomonidan

tasdiqlandi: Fakultet uslubiy kengash raisi : _____ Safoev B.B.

Markaziy O'quv- uslubiy

kengashda tasdiqlandi: № . . . 2019 yil

O'quv bo'limi uslubchisi: Jumaeva Sh.B. _____ 2019 yil

Fan dasturi, O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2016__yil “__6__” __04__dagi “__137__” – sonli buyrug'ining _____ - ilovasi bilan fan dasturi tasdiqlangan.

Fan dasturi Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv - uslubiy birlashmalar faoliyatini muvofiqlashtiruvchi Kengashining 2018__yil “__18__” dagi “__4__”-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.

Mehmanov Sh.R TDSI Xirurgiya va harbiy dala jarrohligi kafedrası dotsenti, t.f.d.

Fan dasturi Toshkent davlat stomatologiya institutida ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar: Buxoro Davlat Tibbiyot instituti

“Umumiy xirurgiya va travmatologiya ” kafedrası

1) kafedra professori t.f.d. B.B.Safoev

2) assistent M.S.Sharopova

3) assistent Sh.Sh.Yarikulov.

4) assistent A.Q.Xasanov.

Taqrizchilar:

3. Teshayev Sh. J -Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Odam anatomiyasi
va OXTA” kafedrasi professori

2. Mirxodjayev I.A.- Buxoro Davlat Tibbiyot Instituti “Fakultet
va gospital xirurgiya” kafedrasi, Dosenti t.f.n

Yig'ilish bayoni : № _____ 2019 y.

Kafedra mudiri : _____ B.B. Safoev.

Fakultet kengash rahbari tomonidan

tasdiqlandi: _____ 2019 yil.

Fakultet uslubiy kengash raisi : _____ Hamroev.F

Markaziy O'quv- uslubiy

kengashda tasdiqlandi: № _____ 2019 yil

O'quv bo'limi uslubchisi: Jumaeva Sh.B. _____ 2019 yil

KIRISH

Ushbu fan dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standarti va umumiy amaliyot shifokorini tayyorlash dasturiga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etib talabani nazariy ma'lumotidan boshlanqich amaliy konikmalarni fantomlarda bajarishga o'rgatib va orttirilgan konikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan uyg'unlashtirgan holda mustaqil ravishda bemorlarni tashqislash va qabul qilishga zamin yaratib beradi. Dasturning maqsad va vazifalarini echimi yakunida talaba gorizontol va vertikal integratsiya jarayonlarida olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik uyg'unlashtirib, etuk. raqobatdosh, mustaqil klinik fikrlash qobiliyatiga ega bo'lgan umumiy amaliyot stomatologi bo'lib shakllanadi.

Xirurgik kasalliklari va harbiy dala jarroqligi fani Toshkent davlat stomatologiya instituti fakul'tetlarining 3-4 kurs talabalari uchun o'quv dasturi sifatida qabul qilingan.

Fanning maqsad va vazifalari

Fanning maqsadi:

Jarroqlikda antiseptika va aseptika, xirurgik infektsiya haqida tushuncha, uni oldini olish muammolarini, yiringli infektsiya turlarini (yuza joylashgan yiringli kasalliklar), shoshilinch jarrohlik holatlarida birinchi yordam ko'rsatishni (qon ketishni to'xtatish, bog'lam qo'yish. jarohatlanganlarni

immobilizatsiya va transportirovka qilish) o`rganish. Operatsiyaga tayyorlash operatsiya etaplari va operatsiyadan keyingi davrda bemorlarni davolash va parvarishlashni o`rgatish.

Anesteziologiya va reanimatologiya haqida umumiy tushuncha berish, travmatologiyani umumiy masalalarini o`rganish

O`tkir appenditsit, o`tkir xoletsistit, o`tkir pankreatit, o`tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yapa kasalligi va asoratlari, tomirlar o`tkir kasalliklarini va o`pka va plevra xirurgik kasalliklari etiologiyasi va patogenezi, klinika, diagnostika, birinchi yordamni ko`rsatishni o`rgatish.

Fanning vazifalari:

Talabalarning jarrohlikda antiseptik moddalarni qo`llash, sterillash masalalari, jarrohlik stasionari va poliklinika ishida aseptika va antiseptikaning asosiy qoidalariga rioya qilish.

- Talabalarni qon ketish va uni to`xtatish usullari, qon guruxlari va rezus faktorni aniqlash, qon va uni o`rnini bosuvchi eritmalarni qo`yish qoidalari va texnikasi hamda donorlik bilan tanishtirish.

- Operatsiya oldi davrida bemorlarni tekshirish operatsiyaga tayyorlash

- Operatsiya etaplari va ularni bajarish bosqichlari

- Operatsiyadan keyingi davrda bemorlarni parvarishlashni o`rgatish.

Jarrohlik infeksiya haqida tushuncha umumiy va mahalliy, o`tkir va surunkali nospetsifik (yiringli) va spetsifik infeksiya, ularni turlari, klinik belgilari, davolash asoslari, oldini olish usullarini bilishni.

Tananing ma`lum qismida qon aylanishining buzilishi masalalari (nekrozlar, trofik yaralar, yotok yaralar. tromboz va emboliyalar, obliteratsiyalashadigan endarterit va boshqalar haqida tushuncha, tovon qand kasalligi sindromi).

eng oddiy reanimatsiya tadbirlarini qo`llagan holda birinchi yordam kursatish, anesteziologiya asoslari, turlari to`qrisida tushuncha.

-O`tkir appenditsit, o`tkir xoletsistit, o`tkir pankreatit, o`tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yapa kasalligi va asoratlari tomirlar o`tkir kasalliklari va o`pka va plevra kasalliklarida diagnostikasi va birinchi yordamni ko`rsatishni o`rgatish.

Fan buyicha talabalarning bilim, ko`nikma va malakalariga qo`yiladigan talablar

Ushbu fanni o`zlashtirish jarayonida bakalavr:

- qon ketish, turlari, to`xtatish usullari. qon guruqini va rezus faktorni aniqlash. qon va uni o`rnini bosuvchi eritmalarni qo`yish qoidalari va texnikasi. Gemotransfuzion asoratlarni oldini olishni;

- Operatsiyaga bemorlarni tayyorlash operatsiya etaplari va operatsiyadan keyingi davrda bemorlarni parvarishlashni;

- Xirurgik infeksiya haqida tushuncha: umumiy va mahalliy, o`tkir va surunkali nospetsifik (yiringli) va spetsifik infeksiya, ularni turlari, klinik belgilari; davolash asoslari, oldini olish usullari. Yiringli yaralarni davolash asoslarini;

- Travmatologiya asoslari. Jarohat turlari. Jarohatga birlamchi xirurgik ishlov berish. Immobilizatsion taxtakachlar qo`yish. Bog`lam turlarni qo`llanishi;

- O`tkir appenditsit, o`tkir xoletsistit, o`tkir pankreatit, o`tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yapa kasalligi va asoratlarini o`pka plevra kasalliklari tomirlar o`tkir kasalliklarida diagnostika va birinchi yordam ko`rsatishini bilishi kerak.

- Donorlik. Kimlar donor bo`lishi mumkin. Kimlar donor bula olmaydi va qon quyish markazini ish faolligi bo`yicha;

- Anesteziologiya asoslari. Eng oddiy reanimatsiya tadbirlarini qo`llagan holda birinchi yordam ko`rsatish;

Tananing ma`lum qismida qon aylanishini buzilishi masalalari (nekrozlar, qora son, trofik yaralar, yotoq yaralar. tromboz va emboliyalar, obliteratsiyalangan endoartriit va boshqalar qaqida tushuncha, oyoq qand kasalligini sindromi bo`yicha;

- O`tkir appenditsit, o`tkir xoletsistit, o`tkir pankreatit, o`tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yapa kasalligi va o`pka xirurgik kasalliklari, tomirlar o`tkir kasalliklari klinikasi, etiologiyasi operativ davolash to`qrisida *kunimalariga ega bo`lishi kerak.*

- Zamonaviy qo`l yuvish usuli.
- Steril xalatni kiyish usuli, (hamshira tomonidan amalga oshiriladi)
- Əsmarx jgutini quyish texnikasi.
- qon gruqini aniqlash.
- qon qo`yishg` quyish texnikasi.
- Jaroqatga birlamchi xirurgik ishlov berish (PXO)
- Teriga quyiladigan choklarni olib tashlash.
- yiringli bushliqlarni yoki gematomani punktsiya qilish.
 - Yuza joylashgan yiringli bushliqlarni ochish texnikasi.
- O`tkir xoletsistitda paranefral blokada qilish.
- O`tkir xoletsistitda Merfi simptomini aniqlash.
- toraksda plevra bo`shlig`ini punktsiya qilish.
- O`tkir appenditsitda Rovzing simptomini aniqlash.
- `Oshqozon yoki 12 barmoq ichak yarasi teshilishi va tarqalgan peritonitda Shetkin- Blyumberg simptomini aniqlash malakalari ko`nikmalariga ega bo`lishi kerak.

Fanning o`quv rejadagi boshqa fanlar bilan o`zaro bog`liqligi va uslubiy jihatdan uzviyligi

Talabaning bilimi to`liq bo`lishi uchun fan gorizontal va vertikal integratsiyaga asoslanishi lozim.

Ushbu dastur quyidagi kafedralar dasturi bilan moslashtirilgan qolda tuzildi:

- Aseptika va antiseptika bo`limini - mikrobiologiya, farmakologiya fanlari bilan boqlandi
- qon ketish va qon quyish bo`limini g` odam anatomiyasi, topografik anatomiya operativ xirurgiya, normal va patologik fiziologiya fanlari bilan bog`landi
- Travmatologiya bo`limi - odam anatomiyasi, rengenologiya, patologik anatomiya, harbiy dala xirurgiyasi bilan bog`landi
- Xirurgiyada infektsiya bo`limini - mikrobiologiya, patologik fiziologiya va patologik anatomiya bilan bog`landi
- Anesteziologiya va reanimatologiya bo`limi - farmakologiya, normal va patologik fiziologiya fanlari bilan bog`landi.
- O`tkir appenditsit, o`tkir xoletsistit, o`tkir pankreatit, o`tkir ichak tutilishi, churralar qisilishi, yapa kasalligi va asoratlari o`pka plevra tomirlar o`tkir kasalliklarida - farmakologiya, normal va patologik fiziologiya, odam anatomiyasi, rentgenologiya. patologik anatomiya bilan bog`landi.

Fanning sog`likni saqlash tizimidagn o`rni

Jarrohlik kasalliklar fani umumiy amaliyot stomatologiya tibbiy bilimlar asosini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. U boshqa zamonaviy fanlar bilan birgalikda stomatologiyada qo`llaniluvchi asbob va ashyolar tugrisida yaxlit ma`lumot berish,aseptika va antiseptika qoidalari ,qon ketish uni to`xtatish bemorlarni parvarishlashni o`tkir xirurgik operatsiyaga tayyorlash operatsiya bosqichlari operatsiyadan keyin bemorlarni kasalliklarni klinikasini o`rganib ularga kerakli yordamni tashkil etish haqida talabada klinik fikr yuritishni rivojlanishini ta`minlaydi. CHunki aholi salomatligida stomatologik kasalliklari bilan birga kechadigan kasalliklarni keng tarqalgani, klinik belgilarining va asoratlarning rivojlanishi, davolash va profilaktika chorag`tadbirlarining turli g`tumanligi bilan aholi kasallanish ko`rsatkichiga sezilarli ta`sir ko`rsatadi. Ayniqsa, O`zbekiston xududida keng tarkalgan kasalliklar. va boshqa stomatologik kasalliklarini to`g`ri tashxislash, to`g`ri davolash organizmda yuzaga kelishi mumkin bo`lgan umumiy surunkali kasalliklarini oldini olishda muhim o`rin egallaydi. Zamonaviy o`qotar qurollarning takomillashuvi oqibatida urush maydonida aralash jangovar jarohatlarni soni oshib boradi. Adabiyotlarda keltirilgan ma`lumotlarga qaraganda o`kotar qurollarlan jangovar jarohatlar o`rtacha 62%ni tashkil etadi . SHu sababdan xarbiy xirurgiya muammolari zamonaviy tibbiyotning muhim o`rinlaridan birini egallayli.

O'q dorilarning portlovchi tasiridan jangovar xirurgik patologiya strukturasida yuzaga keluvchi ko'p sonli va qo'sh jarohatlar katta urin egallashi yaradorlarni davolashg'evakuatsiya jarayonida jiddiy qiyinchiliklar tuqdiradi.

Hozirgi vaqtda sanoat ishlab chiqarish oshishi, Yangi texnologik uskunalarni ishga tushishi umumiy travmatizmni, jumladan korin devorini yopiq shikastlarini kupayishiga tasir ko'rsatadi. Bundan tashqari, ekologik holatni keskin buzilishi tufayli ofatlarni kelib chiqishiga olib keladi.

SHy sababli harbiy dala xirurgiyasining dolzarb masalalari tinch davrlarda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagam.

Fanni o'qitishda zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalar

Talabalarning fanini o'zlashtirish uchun o'qitishning ilg'or va zamonaviy usullaridan foydalanish yangi informatsion va pedagogik texnologiyalarni tatbiq qilish muhim ahamiyatga egadir. Fanni o'zlashtirishda darslik, o'quv va uslubiy ko'nikmalar, ma'ruza matnlari, Texnologiyalar majmuasi. kompyuter dasturlari elektron materiallar xamda zamonaviy asboblardan foydalaniladi. Amaliy darslarda mos ravishdagi ilg'or pedagogik texnologiyalar qo'llaniladi (loyihalashtirish tarmoqlar konsilium keysg'stadi, organayzerlar). Ta'limni tashkillashtirish shakllari qayta ishlab chiqildi: ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchilarning hamkorlikdagi faoliyati yullari (umumiy, guruxli, yakka tartibli) va shakllari (ommaviy ish, jamoaviy ish, guruhlilik ish, yakka tartibli ish) tashkillashtirildi. Ma'ruzalarga mos ravishdagi pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalaniladi.

ASOSIY QISM

Fanining nazariy mashg'ulotlari mazmuni

Xirurgiya tarixi va xirurgiya xizmatini tashkil qilish

Xirurgiya rivojlanishning asosiy davrlari: Empirik davr, Anatomik davr, XIX-XX va XXI asr xirurgiyasi. Xirurgiyani O'zbekistonda rivojlanishi: zamonaviy xirurgiya, transplantologiya, kardioxirurgiya qon-tomir xirurgiyasi va mikroxirurgiya, hamda xirurgiyada profilaktik yunalish va uni fiziologik asoslari.

Xirurgik kasalliklar fanidan mashg'ulot rejasini

Antiseptika turlari. Mexanik. fizik nurlash. drenaj), ximik (antiseptik modlar, galogenlar. oqsidlovchilar va b.), biologik (antibiotiklar, proteolitik fermentlar. immun zardoblar). antiseptik moddalarni ishlatish asoratlari va ularni oldini olish.

Aseptika. Fizik va ximik aseptika. Jaroxatga infeksiya tushish yullari (endogen, ekzogen), ularni oldini olish. Operatsiya va bog'lov xonalarini tozalash turlari, instrument va operatsion bog'lov materiallari, choyshablarni sterillash. Avtoklav, tuzilishi va ishlash printsipi Xirurgik operatsiyaga tayyorlash. qo'l yuvish usullari, operatsiya maydoniga ishlov berish. Steril xalat va qo'lko'p kiyish.

Xirurgik operatsiyalar

Xirurgik operatsiya. Bemorlarni tekshirish. Operatsiyaga ko'rsatmani aniqlash. Bemorni operatsiyaga tayyorlash. Xirurgik operatsiya turlarig' palliativ, radikal operatsiyalar va b. Intra operatsion asoratlar va ularni oldini olish. Operatsiyadan keyingi davr turlari. Bemorni parvarishlash. katabalizm va anabalizm tugrisida tushuncha, Operatsiyadan keyingi davrda kuzatiladigan asoratlar, pnevmoniya, siydik tutilishi va b. Ularning oldini olish.

Qon ketish va uni to'xtatish, qon va uning o'rnini bosuvchi eritmalarni qo'yish.

qon ketish, klassifikatsiyasi. Ichki va tashki qon ketish. O'tkir qon ketganda organizmda kuzatiladigan kompensatsiya mexanizmi. Ob'ektiv va sub'ektiv belgilari. qonning vaktincha va uzilg' kesil tuxtatim usullari, kuzatiladigan asoratlar va ularni oldini olish.

qon quyish. Qon guruxi, rezus faktor, biologik sinama. individual moslikni aniqlash. Qon quyishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalarni aniqlash. Qon quyganda kuzatiladigan reaksiya va asoratlar. Qon urnini bosuvchi suyuqliklar, klassifikatsiyasi, qo'llanilishi.

Anesteziologiya va reanimatologiya asoslari

Anesteziologiya va reanimatologiya asoslari. Bemorlarni narkozga tayyorlash. Umumiy va mahalliy anesteziya usullari, klassifikatsiyasi. Mahalliy anesteziya turlari, terminal, infiltratsion, o'tkazuvchi (peridural, o'rka miya), ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Potentsirlangan narkoz. Davolovchi blokadalar.

Narkoz asoratlari va birlamchi o'pka- yurak reanimatsiyasi

Narkoz asoratlari va birlamchi o'pka-yurak reanimatsiyasi. Terminal xhlatlar (pregonal, agonal, klinik va biologik o'lim) haqida tushunchalar. Sun'iy nafas oldirish va yurakni massaj qilish usullari

SHikastlanish.

SHikastlanish. Travmatizm, klassifikatsiyasi. Yumshoq to'qimalarning lat eyishi, ezilishi, uzilishi, paylarning cho'zilishi. Suyaklar sinishi klassifikatsiyasi, klinikasi, asoratlari. Repozitsiya, immobilizatsiya va davolash. Transport immobilizatsiyasi (gipsli boglam, skelet va leykoplastirli tortishlar, osteosintez). Davolashni funktsional usullari. Suyak kadoqini xosil bulishi. Singandan sungi xar turli vaktdagi morfologik uzgarishlar. Sekin o'sayotganda va yolg'on bo'gim hosil bo'lganda davolash printsiplari.

Bog'lamlarning turlari va bajarish texnikasi. Desmurgiya

Bog'lamlarning turlari va bajarish texnikasi.

Bog'lamlar qo'yishni umumiy priptsiplari. Bintli, elimli, leykoplastirli va joylarga qo'yiladigan bog'lamlar. Boshga, ko'krak sohasiga, qoringa va oyoq- qo'llarga qo'yiladigan bog'lamlar.

Transport immobilizatsiyasi

Transport immobilizatsiyasi, maqsad va qoidalari, kuzatiladigan asoratlar va ularni oldini olish. Travmatik shok. Bosh. ko'krak kafasi, qoriining shikastlari. Bosh miya chayqalishi, lat eyishi, siqilishi klinikasi. diagnostika va davolash. Ko'krak qafasi lat eyishi, pnevmotoraks (ochiq. yopiq. klapanli), gemotoraks (kichik, o'rta va total) klinikasi va yordam ko'rsatish. Qorin devori va Qorin bo'shligi a'zolarining shikastlanishi, parenximatov (jigar, taloq) va bushliq a'zolar shikastlari, ularning yorilishi. Peritonit, klinikasi, diagnostikasi, davolash usullari.

Ochik jarohatlar. Klassifikatsiyasi

Ochik jarohatlar. Klassifikatsiyasi. Jarohatda kechadigan jarayonlar. Jarohatning bitish jarayoni (yalliglanish, granulyatsiya va epitelizatsiya) Jarohat infektsiyasi. qoqshol, gangrena. Spetsipik, nospetsifik profilaktikasi. Jarohatlarning klinikasi, davolash. Birlamchi xirurgik ishlov berishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Xirurgik choklarning turlari. Birlamchi, birlamchi kechiktirilgan, erta, kechiktirilgan choklar quyish, sovuq urish. Kuyish kasalligi.

Xirurgik infektsiya

Xirurgik infektsiya, etiologiyasi, patogenezi, klassifikatsiyasi. Furunkul, karbonkul. yuz sohasidagi kechish jarayoni. asoratlari. Abstsess, flegmona (mastit, paroproktit). Hidroadenit. limfangit, flebit, panaritsiy diagnostikasi, davolash usullari.

Suyak va bugim yiringli kasalliklari. Osteomielit, pastki va yuqori jat osteomieliti, bursit, artritlar. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostika va davolash usullari.

O'tkir qorin sindromi

"O'tkir qorin" sindromi, o'tkir appenditsit, o'tkir xoletsistit, o'tkir pankreatit, o'tkir ichak tutilishi. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, klassifikatsiyasi diagnostika usullari, konservativ va xirurgik davolash asoratlarini oldini olish.

Qorin churrallari etiologiyasi, patogenezi

Qorin churrallari etiologiyasi, patogenezi. CHurrallar turi, asoratlari, churraning sikilishi, churra qonli flegmonasi, klinik kechishi, diagnostikasi. CHurrallarni aniklash, yordam ko'rsatish.

Yara kasaligi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi

Yara kasaligi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechishi, remissiya va xuruj davrlari, asoratlari. Piloroduodenal stenoz, yara penetratsiyasi, malignizatsiyasi ularning klinik kechishi, diagnostika usullari (FGDƏS, rentgenologik MSKT va b), aniqlash va yordam ko'rsatish, konservativ va xirurgik usullar bo'yicha umumiy tushunchalar.

Yaradan qon ketish, etiologiyasi, patogenezi, klinikasi

Yaradan qon ketish, etiologiyasi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi va qon to'xtatish (koagulyatsiya, ximik, fizik) usullari. Yordam ko'rsatish. Konservativ va xirurgik davolash usullari.

Yaraning teshilishi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechish bosqichlari

Yaraning teshilishi, etiologiyasi, patogenezi, klinik kechish bosqichlari (ichak soxta yaxshilanish, peritonit) holatlarni aniqlash, yordam ko'rsatish. Xirurgik davolash usullari. O'pka, plevra va ko'ks oralig'i a'zolarinig xirurgik kasalliklari, o'pka abtsessi, gangrenasi, asoratlari, piopnevotoraks, plevra, midiastenit. Etiologiyasi, patogenezi, klinikasi. Diagnostika usullari. Yordam ko'rsatish, davolash. Arterial va vena qon tomir kasalliklari, obliteratsiyalovchi endoartrit, ateroskleroz. Diabetli angiopatiyalar. Tromboflebit, flebotromboz, varikoz kasalliklari, asoratlari, etiologiyasiya.

HARBIY DALA JARROHLIGI

Harbin dala jarrohligi tarixi, qon ketish, qon yukotish va qon quyish XDJ rivojlanish tarixi. N.I. Pirogovg`zamonaviy XDJ ning asoschisi, XDJning Markaziy Osiyo mamlakatlarida rivojlanishi. Birinchi va Ikkinchi Ja'on urushlarida XDJ. XDJ ning Uzbekistonda rivojlanishi. Xarbiy sharoitda davolash, kuchirish chora tadbirlari. Tibbiy kuchirish bosqichlarida saralash printsiplari. Tibbiy saralash bosqichlarida birinchi tibbiy va birinchi shifokor yordami. Urush paytida XDJning roli.

Qon ketishlari tasnifi

Qon ketishlari tasnifi. Qon ketishning mahaliy va umumiy belgilari. Kalla qutisi bo'shlig'i, kukrak va qorin bo'shligiga qon quyilishi. Qon yo'kotish hajmini aniqlash usullari. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida qon ketishda tibbiy yordam hajmi. Qon ketishni vaqtincha va doimiy to'xtatish. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida qon quyish. Qonni transportirovkasi. Qon kuyishga ko'rsatmalar. Qon quyishda shifokorning vazifalari. Qon quyishning yo'llari. Autogemotransfuziya, reinfuziya. Qonni urnini bosuvchi vositalar: shokka qarshi, dezintoksikatsion vositapar, parenteral ovqatlantirish uchun vositalar. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida gemotransfuziya uchun quyiladigan qon hajmi. Gemotransfuziya asoratlari. Gemotransfuzion shokda birinchi yordam ko'rsatish. Faoliyat ko'rsatuvchi armiyada qonning ikki bosqichli xizmati.

Travmatik shok, uzoq muddat ezilish sindromi

Travmatik shokni zamonaviy tasnifi. Travmatik shokning etiologiyasi, patogenezi, klinika, diagnostika. SHokni davolash va oldini olish umumiy printsiplari. Tibbiy kuchirish bosqichlarida shokni davolash. Uzoq ezilish sindromi zamonaviy tasnifi, patogenezi, klinikasi, diagnostikasi. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida yordam ko'rsatish hajmi. Travmatik shok va uzoq ezilish sindromi bilan farqi.

Kuyish va sovuk urish

Termik jarohatlarining zamonaviy tasnifi, patogenezi, klinikasi, diagnostika. Kuyish maydonini va chuqurligini anqlash usullari. Frank indeksi. Bo indeksi. Napalmdan kuyish, klinikasi, tibbiy yordam kursatish. Elektrotermik jarohatlar, klinika, diagnostika, tibbiy ko'chirish bosqichlarida tibbiy yordam ko'rsatish. Kuyish kasalligi, davrlari, klinikasi, davolash printsiplari, asoratlari. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida yordam ko'rsatish hajmi. Kuygan kasallarning reabilitatsiyasi.

Bosh, ko'krak va qorinning ochiq jarohatlari va shikastlari

Ko'krak jarohatlarining tasnifi. Ko'krak qafasi suyaklarining turli sinishlari. Paradoksal nafas olish. Pnevotoraks: ochiq, yopiq, klapanli. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida tibbiy yordam hajmi.

Gemotorakslar: tasnifi, klinikasi, diagnostikasi, tibbiy ko'chirish bosqichlarida tibbiy yordam ko'rsatish. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida ko'krak qafasining teshib utuvchi jarohatlariga yordam ko'rsatish printsiplari. Travmatik asfiksiya, klinika, diagnostika, davolash printsiplari. Gemotoraks va pnevmotorakslarda plevra bushligani drenajlash va punktsiya qilish. Kukrak kafasi jaroxatlanishlarida blokada qilish (vagosimpatik Vishnevskiy usuli asosida, qovurgalararo blokadasini, futlyar, paravertebral). Plevromul'monal shokni oldini olish va davolash. Qorin jarohatlarining tasnifi, klinikasi, diagnostikasi. Qorin bo'shlig'iga qon quyilishi klinikasi, diagnostikasi va tibbiy yordam ko'rsatish. Laparotsentez. Qorinni teshib utuvchi jarohatlari. Qorin bo'shlig'i a`zolarining reviziyasi. Tibbiy ko'chirish bosqichlarida tibbiy yordam ko'rsatish hajmi.

Jaroxat va jaroxat infeksiyasi

O'q otuvchi qurollardan olingan jarohatlar tasnifi

O'q otuvchi qurollardan olingan jarohat tasnifi. O'q otuvchi snaryad va ballistika qurollarning mexanizmi. Qoqqan jarohatlarning belgilari jarohat zonapari. Birlamchi va ikkilamchi jarrohlik ishlovi texnikasi, asoratlari. O'q otar yaralarning diagnostikasi KONSERVATIV xirurgik davolash, tibbiy ko'chirish bosqichlari yordam kursatish hajmi Yara yanfekiyasi tasnifi. tgiopatogenezi. Yiringli chnrituvchi ninfeksiyadar. Sepsis tasnifi, etiologiyasi, patogenezi, Sepsisda yaralarda uz gari shla p. Qoqshol tasnifi, patogenezi, klinikasi, davolash irintsinlari, oldini olish tadbirlari. Anaerob infeksiyalar: klinika, patogenezi, diagnostika va davolash printsiplari.

Neyroxirurgiya fanidan mashg'ulotlar rejasini

Boshning ochiq jaroxatlari va yopiq shikastlari

Boshning ochiqjarohatlari va yopiqshikastlari. Bosh miya chaykalishi, bosh miyaning lat eyishi. bosh miyaning kisilishi klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam kursatish va davolash usullari.

Bosh va yuz-jag' asining qo'shma shikasti

Bosh va yuz-jag' sohasining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, patogenizi, klinikasi va birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

Bosh va ko'krak a`zolarining qo'shma shikasti

Bosh va ko'krak a`zolarining qo'kushma shikasti. Etiologiyasi, pnevmotoraks, gemotoraks klinikasi, diagnostikasi, birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

Bosh va qorin bo'shlig'i a`zolarining qo'shma shikasti

Bosh va qorin bushligi a`zolarining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, patogenizi, klinikasi va birinchi yordam ko'rsatish va davolash usullari.

Orqa miya, umurtqa nog'onasi va tayanch-harakat a`zolarining qo'shma shikasti

Orqa miya, umurtqa pogonasi va tayanchg`xarakat a`zolarining qo'shma shikasti. Etiologiyasi, diagnostikasi, klinikasi va birinchi yordam kursatish va davolash usullari.

Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha ko'rsatmalar

Amaliy mashg'ulotlarda talabalar umumiy xirurgiya asoslari, aseptika va antiseptika turlari,

Fanning hajmi va mazmuni

Fanning hajmi

Umumiy xirurgiya va xirurgiya kasalliklari fani

№	Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat	Kurs
1	Ma'ruza	4	4
2	Amaliy mashg'ulot	6	4
3	Klinik mashg'ulot	8	4
4	Mustaqil ish	8	4
	Nazoratlar	j/n - 3ta ya/n- 1 ta	

Mashg'ulotlarning ishchi dasturi rejalari

Stomatologiya fakulteti 4 kurs talabalari uchun "Shoshilinch tez tibbiy yordam" fanidan ma'ruzalar mavzui rejasi 7-8-semestr

№	Mavzu mazmuni	soat	Qisqacha tavsifi	Adabiyotlar
1	Tez tibbiy yordam fani va uning vazifalari. Shoshilinch va terminal holatlar haqida tushuncha. Shoshilinch va terminal holatlarda tez tibbiy yordam ko'rsatishning me'yoriy –huquqiy asoslari. Shikastlanishlar tranmatik shor, bosh, ko'krak va qorin jarohatlari.	2	Tez tibbiy yordam fani va uning vazifalari. Shoshilinch va terminal holatlar haqida tushuncha. Shoshilinch va terminal holatlar va bu holatda tez tibbiy yordam ko'rsatishning me'yoriy –huquqiy asoslari. Shikastlanishlar tranmatik shor, kechishi. Bosh, ko'krak va qorinning ochiq- yopiq jarohatlari.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha) 2,3;4;5;6;7;.
2	Sinishlar, sovuq urishi va elektrotravma .O'tkir Yurak-o'pka, jigar va buyrak kasalliklarida tez tibbiy yordam ko'rsatish	2	Sinishlar, turlari, tibbiy yordam. Qon ketishlari, klinikasi, darajalari, davolash. Sovuq urishi va elektrotravma. O'tkir Yurak-o'pka etishmovchiligi etiopogenezi, klinikasi bu holatda tez tibbiy yordam ko'rsatish. Jigar va buyrak kasalliklarida tez tibbiy yordam ko'rsatish	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha) 2,3;4;5;6;7;.
	Jami:	4		

Amaliy mashg'ulotlarning ishchi dasturi rejalari

Stomatologiya fakulteti 4-kurs talabalari uchun "Shoshilinch tez tibbiy yordam" fanidan amaliy mashg'ulotlar ishchi dasturi

№	Mavzu nomi	Amaliy mashg'ulot	Klinik mashg'ulot	Mashg'ulotlar mazmuni	Adabiyotlar
1	Shoshilinch va terminal holatlar, ularning turlari, klassifikatsiyasi	2s	2s		A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
2	Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi. O'tkir jigar etishmovchiligi.	2s	2s		A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.

3	Gipo va giperterioz holatlar. Tireotoksik kriz.	2s	4s		A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4; 5;6;7;.
	Jami:	6s	8s		14s

**Jarrohlik kasalliklari ,harbiy dala jarrohligi fanidan klinik mashg'ulotlar mayzulari mazmuni
4-kurs**

№	Klinik mashg'ulotlar nomlari va qisqacha mazmuni	soat
1.	Shoshilinch va terminal holatlar,ularning turlari, klinikasi va davolash, tez tibbiy yordam ko'rsatish. Talabalarga tez tibbiy yordam va xirurgiya bo'limlarida og'ir ahvoldagi bemorlar,terminal holoatlarda yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish.	2
2.	Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi.O'tkir jigar etishmovchiligi. Talabalarga tez tibbiy yordam ,terapiyava xirurgiya bo'limlarida Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi .O'tkir jigar etishmovchiligi va shu xildagi og'ir ahvoldagi bemorlarga yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish	2
3.	Gipo va giperterioz holatlar. Tireotoksik kriz. Talabalarga tez tibbiy yordam va xirurgiya bo'limlarida shu xildagi og'ir ahvoldagi bemorlarniga yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish	4
Jam i		8 soat

Fanning mustaqil ishi

. Mustaqil ishga qo'yilgan talablar:

- yangi bilimlarni mustakil tarzda puxta uzlashtirish va kunikmalarga ega bo'lish,
- kerakli ma'lumotlarni izlab topishning qulay usullari va vositalarini aniklash,
- axborot manbalari va manzillaridan samarali foydalanish,
- an'anaviy o'quv va ilmiy adabiyotlar, me'yoriy xujjatlar bilan ishlash,
- elektron o'quv adabiyotlar va ma'lumotlar banki bilan ishlash,
- internet tarmogidan maqsadli foydalanish,
- berilgan topshirikning ratsional yechimini belgilash,
- ma'lumotlar bazasini tah'lil etish.
- topshiriqlarni bajarishda tizimli va ijodiy yondashish, ishlab chiqilgan yechim, loyiha yoki g'oyani asoslash.

4 - kurs talabalari uchun Mustaqil ish mavzulari

№	Mavzu	Soat	Mustaqil ish shakli
1	Tez tibbiy yordam tushuvchasi,turlari.Kriminal holatlarda tibbiy yordam,biologic o'lim.Shok turlari,kollaps,hushdan ketish.	3	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash.Mavzuga oid rasm tayyorlash
2	Bronxial astma,o'tkir yurak	3	Multimedia,

	etishmovchiligi,gipertonik kriz va ularga tez tibbiy yordam.		Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
3	O'tkir bosh miya qon aylanishi buzilishi.O'tkir nafas etishmovchiligi,o'pka arteriyasi tromboemoliyasi.Ularga tez tibbiy yordam berish.	2	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
	Jami	8s	

Kafedrada mavjud adabiyotlar

1. "Kislota-ishqor va suv – elektrolit muvozanati" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2015 y
2. "Xirurgiyada hamshiralik jarayoni" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2016 y
3. "Yurak ritmining buzilishlari" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2016 y
4. "Endogen zaharlanish sindromi komalar" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2016 y
5. "O'tkir nafas etishmovchiligi" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2016 y
6. "Harorat ta'siroti va elektrotravma" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov Buxoro -2016 y
7. "Parenteral oziqlantirish" uslubiy qo'llanma. O'B. Ochilov. M.S. Sharopova Buxoro -2016 y
8. "Umumiy og'riqsizlantirish. Ingalyasion va noingalyasion narkoz" uslub qo'l.O'B. Ochilov. M.S. Sharopova Bux -2016 y
9. "Qon ketishlari va uni to'xnatish usullari "uslubiy qo'llanma Safoev B.B.Sharopova M.S. Buxoro -2017 y
10. "Xirurgik bemorlarni operatsiyaga tayyorlash operatsiya blokining tuzilishi" Ochilov O'.B. Sharopova M.S Buxoro -2017 y
11. "Aseptika va antiseptika" Safoev B.B.Sharopova M.S. Raximov A.Ya.Buxoro -2017 y
12. "Desmurgiya" Safoev B.B. Ro'ziev A.E. . Buxoro -2017 y
13. "Ojogi "Safoev B.B.Sharopova M.S. Raximov A.Ya.Buxoro -2017 y
14. "Qoqshol" Safoev B.B. Ro'ziev A.E. . Buxoro -2017 y
15. "Appenditsitlar"o'quv qo'llanma Safoev B.B. Raximov A.Ya.Buxoro -2017 y

Internet saytlari

1. <http://www.surgery.narod.ru/>
2. <http://rsmu.ru/8895.html>
3. <http://www.dapamojnik.info/surgery/>
4. www.surgery.dp.ua/surg.php
5. <http://surgery.wisc.edu/>
6. <http://www.surgery-world.com/>
7. <http://www.general-surgery.com/>
8. <http://www.bu.edu/surgery/m/>
9. <http://www.avicenna-med/uz/>
10. <http://www.bsmi.uz/>

Elektron ta'lim resurslari Internet saytlari:

ZDRAV.NET.; ZIYONET.UZ. BUXDTI.UZ

Didaktik vositalar

Jixozlar, asbob uskunalar, mulyajlar, texnik vositalar:

kompyuter, proyektor (Peleng 800).

Kafedrada mavjud bo'lgan Xirurgik kasalliklar faniga oid multimediyalar ro'yxati:

1. Xirurgiyaning tarixi.
2. Antiseptikaning tarixi, turlari va usullari.
3. Aseptika.
4. Qon ketushi. Postgemoragik shok, klinikasi va davolash usullari.
5. Qon ketishini to'xtatish usullari.
6. Qon guruhlarini aniqlash.
7. Qon quyish usullari.
8. Qon quyishda bo'ladigan asoratlari.
9. Qon komponentlari va preparatlari, hozirgi zamon qon o'rmini bosuvchi suyuqliklar.
10. Og'riqsizlantirish tarixi. Narkoz nazariyalari, turlari, asoratlari.
11. Mahalliy og'riqsizlantirish usullari. Davolovchi blokadalar.
12. Shikastlar.
13. Yumshoq to'qimalarning yopiq shikastlanishi (lat eyish, cho'zilish, uzilish). Uzoq qisilish sindromi - travmatik toksikoz.
14. Kalla suyagi, ko'krak qafasi va qorinning yopiq shikastlanishi
15. Suyak sinishlari.
16. Suyak chiqishlari.
17. Ochiq shikastlanishlar - jarohatlar.
18. Jarohatlarga birlamchi xirurgik ishlov berish.
19. Sovuq urishi.
20. Kuyish va kuyish kasalligi.
21. Elektropavma.
22. Xirurgik infeksiyalar. O'tkir nospektifik xirurgik infeksiyalar: frunkul, furunkulyoz, karbongul.
23. O'tkir yiringli infeksiya chaqaradigan ayrim kasalliklar: hidradenit, limfadenit, flegmona, absess, paratit, paraproktit.
24. O'tkir mastit, xasmol va qo'l panjasi flegmonasi.
25. Tromboflebit. Suyak va bo'gimlarning o'tkir yiringli yalliglanishi: osteomielit, artrit.
26. Umumiy yiringli infeksiya (sepsis).
27. O'tkir spetsifik xirurgik infeksiyalar: qoqshol, anaerob gangrena.
28. Suyak - bo'gimlar sistemasi va limfa tugunlarning xirurgik sili.
29. Xirurgik operatsiyalar: turlari, qo'llanilishi.
30. O'tkir appendisitlar.
31. Churralar.
32. Xolesistitlar.
33. Pankreatitlar.
34. Oshqozon yara kasalligi.
35. Qixilo'ngach kasalliklari.
36. Ichak tutilishlari.
37. Peritonitlar.
38. Yo'g'on ichak kasalliklari.
39. To'g'ri ichak kasalliklari.
40. Vena qon tomir kasalliklari.
41. Arteriya qon tomir kasalliklari.
42. Sut bezi kasalliklari.

- 43. Qalqonsimon bez kasalliklari.
- 44. O'pka kasalliklari.
- 45. Plevra kasalliklari.
- 46. Exinokokkoz kasalligi.

Ish dasturi kafedraning majlisida ko'rib chiqildi:

«__»_____2019 yil

Kafedra mudiri t.f.n.:_____Qurbonov O.M.

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY BA O'RTA MAXSUS TA'LIM
BAZIRLIGI O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH
VAZIRLIGI
ABU ALI IBN SINO NOMIDAGI BUXORO DAVLAT TIBBIYOT INSTITUTI
“UMUMIY XIRURGIYA ” KAFEDRASI**

O'quv bo'limi tomonidan

«TASDIQLAYMAN»

ro'yxatga olindi №--
« _____ » _____ 2019 y

O'quv va tarbiyaviy ishlar prorektori
dots _____ G.J.Jarilkasino
« _____ » _____ 2019 y

**STOMATOLOGIYA fakulteti 4- kurs
talabalari uchun
“SHOSHILINCH TEZ TIBBIY YORDAM” FANIDAN
TAQVIMiy MAVZUIY REJALAR.
(2019-2020 o'quv yili)**

Ta'lim yo'nalishi

Bilim sohasi: 500000 – Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi: 510000 – Sog'liqni saqlash
Ta'lim yo'nalishi: 5510400 –stomatologiya

Ishch dastur “Umumiy xirurgiya ” kafedrasida tuzildi.

Mashg'ulotlar va nazorat tarkibi

Ma'ruza 4s
Amaliy mashg'ulot 6s
Klinik amaliyot 8s
Mustaqil ish 8s
Jami 26s

BUXORO -2019 y

“Shoshilinch tez tibbiy yordam” fanidan ma'ruza mashg'ulotning taqvimiy rejasi.

Mavzu	soat	fanlararo va fan ichidagi bog'liqlik	Ta'lim vositalari	Foydalanadigan adabiyotlar
--------------	-------------	---	--------------------------	-----------------------------------

1	Tez tibbiy yordam fani va uning vazifalari. Shoshilinch va terminal holatlar haqida tushuncha. Shoshilinch va terminal holatlarda tez tibbiy yordam ko'rsatishning me'yoriy –huquqiy asoslari. Shikastlanishlar tranmatik shor, bosh, ko'krak vaqorin jarohatlari.	2	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiyadan qo'llanma, ichki kasalliklar.	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, kross-vordlar skan-vordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
2	Sinishlar, sovuq urishi va elektrotravma .O'tkir Yurak-o'pka, jigar va buyrak kasalliklarida tez tibbiy yordam ko'rsatish	2	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiyadan qo'llanma, ichki kasalliklar.	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, kross-vordlar skan-vordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
	Jami:	4s			

«Shoshilinch tez tibbiy yordam» fanidan amaliy mashg'ulotlarning taqvimiy rejasi.

№	Mavzu	Amaliy mashg'ulot	Klinik amaliyot	fanlararo va fan ichidagi bog'liqlik	Ta'lim metodlari	Ta'lim vositalari	Foydalanadigan adabiyotlar
----------	--------------	--------------------------	------------------------	---	-------------------------	--------------------------	-----------------------------------

1	Shoshilinch va terminal holatlar, ularning turlari, klassifikatsiyasi	2s	2s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	Aylana stol	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
2	Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi. O'tkir jigar etishmovchiligi.	2s	2s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	intsident	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar.	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
3	Gipo va giperterioz holatlar. Tireotoksik kriz.	2s	4s	Travmatologiya, mikrobiologiya, pat.fiziologiya, fuqarolar muhofazasi, xirurgiya, harbiy dala xirurgiyasi, umumiy xirurgiya dan qo'llanma, ichki kasalliklar.	intside nt	Ko'rgazmali vositalar, multimediya, slayd, savollar, am.mashg'ulot ishlanmalari, krossvordlar skanvordlar, test savollari, vaziyatli masalalar	A(asosiy);1;2,3, Q;(qo'shimcha)2,3;4;5;6;7;.
	Jami:	6s	8s				14s

Mavzuiy reja bo'yicha o'quv klinik amaliyoti Buxoro shahar tibbiyot birlashmasining tez tibbiy yordam bo'limida, xirurgiya bo'limida, markaziy poliklinikada joylashgan travm.punktda o'tkaziladi.

Klinik mashg'ulotlar mavzulari nomi.

№	Klinik mashg'ulotlar mavzulari mazmuni.	Soat
1	Shoshilinch va terminal holatlar, ularning turlari, klinikasi va davolash, tez tibbiy yordam ko'rsatish. Talabalarga tez tibbiy yordam va xirurgiya bo'limlarida og'ir ahvoldagi bemorlar, terminal holatlarda yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish.	2
	Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi. O'tkir jigar etishmovchiligi. Talabalarga tez tibbiy yordam, terapiyava xirurgiya bo'limlarida Yurak qon tomir tizimi o'tkir potologiyasi. O'tkir jigar etishmovchiligi va shu xildagi og'ir ahvoldagi bemorlarga yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish	2
3	Gipo va giperterioz holatlar. Tireotoksik kriz. Talabalarga tez tibbiy yordam va xirurgiya bo'limlarida shu xildagi og'ir ahvoldagi bemorlarniga yordam ko'rsatish shakllarini ko'rsatib berish va birgalikda bajarish	4
jami		8s

Labaratoriya ishlari Halokat tibbiyoti fanidan tayyorlangan dastur bo'yicha rejalashtirilmagan.

4 - kurs talabalari uchun Mustaqil ish mavzulari

№	Mavzu	Soat	Mustaqil ish shakli
1	Tez tibbiy yordam tushuvchasi, turlari. Kriminal holatlarda tibbiy yordam, biologic o'lim. Shok turlari, kollaps, hushdan ketish.	3	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
2	Bronxial astma, o'tkir yurak etishmovchiligi, gipertonik kriz va ularga tez tibbiy yordam.	3	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid rasm tayyorlash
3	O'tkir bosh miya qon aylanishi buzilishi. O'tkir nafas etishmovchiligi, o'pka arteriyasi tromboemboliyasi. Ularga tez tibbiy yordam berish.	2	Multimedia, Internetdan ma'lumotlar yig'ib referat, doklad tayyorlash. Mavzuga oid

			rasm tayyorlash
	Jami	8s	

**МИНИСТЕРСТВО ЗДРОВООХРАНЕНИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
БУХАРСКИЙ МЕДИЦИНСКИЙ ИНСТИТУТ ИМЕНИ АБУ АЛИ ИБН
СИНО КАФЕДРА “ОБЩАЯ ХИРУРГИЯ ”**

Зарегистрировано учебным отделом
№__ «__»_____2019 г.

«Утверждаю»
Проректор по учебной и
воспитательных работ

Доц._____Г.Ж.Жарилкасинова
«__»_____2019 г.

Календарно-тематический план
Медико-педагогического факультета 6-КУРС
По предмету: «Неотложная скорая медицинская помощь»
(2019-2020 учебный год)

Направления образования:

Сфера знаний: 500000 – здравоохранения и социальное образование

Сфера образования: 510000 -здравоохранения

Направления образования: 5510400 - Стоматология.

Б У Х А Р А –2019г

Наименование темы лекционных занятий

№	Наименование	часы	Межпредмет	Иллюстра	Использованная
----------	---------------------	-------------	-------------------	-----------------	-----------------------

	темы.		ная интеграция	тивный материал	литература
1		2ч	травматология, микробиология, пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь.	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная)-1,2. Д(допол)-2.3,4,5,6, 7,8.
2		2ч	травматология, микробиология, пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная)-1,2. Д(допол)-2.3,4,5,6, 7,8.
	Всего	4ч			

Наименование темы практических занятий

№	Тема занятий	практических занятий	Клинических занятий	Межпредметная интеграция	Методика обучения	Иллюстративный материал	Использованная литература
1		2ч	2ч	травматология, микробиология, пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	круглый стол	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная)-1,2. Д(допол)-2.3,4,5,6, 7,8.
2		2ч	2ч	травматология,	инци	Раздаточный	

				микробиология , пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	дент	материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная) -1,2. Д(допол)- 2.3,4,5,6, 7,8.
3		2ч	4ч	травматология, микробиология , пат.физиология, гражданс .борона, хирургия, ВПХ, Общая хирургия, Внутренних болезнь	инци дент	Раздаточный материал, тестовые вопросы, ситуационные задачи, плакаты, компьютер, слайды	О (основная) -1,2. Д(допол)- 2.3,4,5,6, 7,8.
	Всего:	6ч	8ч				14ч

Клиническая практика студентов по тематическим планам проводятся в хирургическом отделении медицинской организации города Бухары и в травматологическом пункте центральной поликлиники города Бухары.

Наименование темы клинической практики

№	Содержания темы клинической практики	часы
1		2
2		2
3		4
всего		8ч

Лабораторные исследования по медицинским катастрофам в рабочей программе не планируется

Тематический план самостоятельная работа по «Неотложная скорая медицинская помощь» для студентов 6 курса лечебного факультета

	Названия темы самостоятельных работ	Часы
1	Медицинская сортировка поврежденных во время катастроф. Сочетанные травмы. Смешанная травма при чрезвычайных ситуациях.	3ч
2	Синдром длительного сдавления при катастрофах. Обморожения при катастрофах.	3ч
3	Основы лечения осложнения ожогов. Принципы лечения и профилактика гнойных ран.	2ч
	всего	8ч

fanidan o'quv uslubiy adabiyotlar va elektron ta'lim resurslari ro'yxati
Foydalaniladigan adabiyotlar ro`yxati

Asosiy adabiyotlar

1. Favqulodda vaziyatlarda tibbiy xizmat T.2006 y
2. Saidov B.M. Fuqarolar muhofazasi va uning tibbiy xizmat T.2006 y
3. .МусалатовХ., Силин Г. Травматология ва ортопедия.-Т: iqtisod-Moliya,2007.
4. Гуманенко Е.К. Военно-полевая хирургия. М.: ГЭОТАР-Медиа, 200

Qo`shimcha adabiyotlar

1. Левчук Ч.П. Третьяков Н.В. Медицина катастроф. Курс лекции,.учеб.пос.- М.: ГЭОТАР-Медиа, 2011
2. МусалатовХ.А."Хирургия катастроф" Учебник.- М.: Медицина, 1998.-592 стр.
3. Анкин Л.Н. «Политравма» - М.:МЕДпресс-информ.2004-176 стр
4. «Руководство по неотложной помощи при травмах» ВОЗ, 2010-94 стр.
5. Гостищев В.К. «Общая хирургия» Учеб.-3-е изд.,перераб, и доп.- М.:ГЭОТАР-МЕД.2004.-608 стр.
6. Корнилова Н.В. Травматология и ортопедия: Руководство для врачей/ Под редакцией /. В 4-х томах.- СПб.Гиппократ-2004г-768 стр.
7. Ефименко Н.А. «Военно-полевая хирургия» 2002г

8. Пушков А. Сочетанная травма. Ростов-на-Дону. «Феникс», 1998.
9. Шапошникова Ю.Г. Травматология и ортопедия. Руководство для врачей. Под редакцией М.: Медицина. 1997. 1-2 том.
10. Шапошников Ю.Г. «Военно-полевая хирургия» 1995г
11. Мусалатова Х.А., Юмашева Г.С. Травматология и ортопедия. Учебник для студентов мед. ВУЗов. Под ред. М.: Медицина. 1995.
12. Цыбуляк Г.Н. Лечение тяжелых и сочетанных повреждений. С.-Петербург. Изво «Гиппократ», 1995.
13. Балин В.Н. с соавт Указания по военно-полевой хирургии. М. Медицина 2000г

Internet saytlar

1. <http://www.surgery.com>
2. <http://in-med.ru/srt/400332600.htm>
3. <http://www.sprinter.ru/books/515789.html>
4. <http://referat.niv.ru/referat/039/03900283.htm>
5. <http://sociol.ru/mp/srt/400332600.htm>
6. <http://varles.narod.ru/lekzii/34.htm>
7. <http://www.medliter.ru/?page=getbid=011914>
8. www.rkka.ru/doks/med.htm
9. <http://kursovie.referatoff.ru/000507-1.html>
10. <http://tsinlun.ru/voenno-polevaya-hirurgiya.php>
11. <http://checresist.narod.ru/kxc/eov.html>
12. <http://ref-med.geiha.ru/data/25486.htm>
13. <http://www.gury.ru/books/122699.html>
14. <http://www.medline.ru/monograf/hirurg/liter.shtml>
15. <http://ecoref.msk.ru/?item>
16. www.medmir.ru; <http://medic.med.uth.tmc.edu/Lecture/Main/Griff5.htm>;
17. www.wplus.ru
18. www.rezko.ru; [catalog delovik.com](http://catalog.delovik.com).
19. **Elektron ta'lim resurslari**

20. **Internet saytlari:**
ZDRAV. NET. ZIYONET.UZ.

Kafedrada mavjud adabiyotlar

1. “Kislota-ishqor va suv – elektrolit muvozanati” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
2. “Xirurgiyada hamshiralik jarayoni” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
3. “Yurak ritmining buzilishlari” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
4. “Endogen zaharlanish sindromi komalar” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
5. “O’tkir nafas etishmovchiligi” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
6. “Harorat ta’siroti va elektrotravma” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov Buxoro -2016 y
7. “Parenteral oziqlantirish” uslubiy qo’llanma. O’B. Ochilov. M.S. Sharopova Buxoro -2016 y
8. “Umumiy og’riqsizlantirish. Ingalyasion va noingalyasion narkoz” uslub qo’l. O’B. Ochilov. M.S. Sharopova Bux -2017 y
9. “Qon ketishlari va uni to’xnatish usullari “uslubiy qo’llanma Safoev B.B. Sharopova M.S. Buxoro -2017 y
10. “Xirurgik bemorlarni operatsiyaga tayyorlash operatsiya blokining tuzilishi” Ochilov O’B. Sharopova M.S Buxoro -2017 y
11. “Aseptika va antiseptika” Safoev B.B. Sharopova M.S. Raximov A. Ya. Buxoro -2019 y
12. “Desmurgiya” Safoev B.B. Ro’ziev A.E. . Buxoro -2019 y
13. “Ojogi “Safoev B.B. Sharopova M.S. Raximov A. Ya. Buxoro -2017 y
14. “Qoqshol” Safoev B.B. Ro’ziev A.E. . Buxoro -2017 y
15. “Appenditsitlar” o’quv qo’llanma Safoev B.B. Raximov A. Ya. Buxoro -2017 y

Internet saytlari

1. <http://www.surgery.narod.ru/>
2. <http://rsmu.ru/8895.html>
3. <http://www.dapamojnik.info/surgery/>
4. www.surgery.dp.ua/surg.php
5. <http://surgery.wisc.edu/>
6. <http://www.surgery-world.com/>
7. <http://www.general-surgery.com/>
8. <http://www.bu.edu./surgery/m/>
9. <http://www.avicenna-med/uz/>
10. <http://www.bsmi.uz/>

7.3 Elektron ta'lim resurslari

Internet saytlari:

ZDRAV.NET.
ZIYONET.UZ.

8. Didaktik vositalar

8.1 Jixozlar, asbob uskunalar, mulyajlar, texnik vositalar:

kompyuter, proyektor (Peleng 800).

8.2 Kafedrada mavjud bo'lgan halokat tibbiyoti faniga oid multimediyalar ro'yxati:

1. Antiseptikaning tarixi, turlari va usullari.
2. Aseptika.
3. Qon ketishini to'xtatish usullari.
4. Mahalliy og'riqsizlantirish usullari. Davolovchi blokadalar.
5. Shikastlar.
6. Yumshoq to'qimalarning yopiq shikastlanishi (lat eyish, cho'zilish, uzilish). Uzoq qisilish sindromi - travmatik toksikoz.
7. Kalla suyagi, ko'krak qafasi va qorinning yopiq shikastlanishi
8. Suyak sinishlari.
9. Suyak chiqishlari.
10. Ochiq shikastlanishlar - jarohatlar.
11. Jarohatlarga birlamchi xirurgik ishlov berish.
12. Sovuq urishi.
13. Kuyish va kuyish kasalligi.
14. Elektropavma.
15. Travmatik shok

Kafedra mudiri t.f.n.

Qurbonov O.M.